

Naročnina

za državo SHS:
na mesec Din 20
za pol leta 120
za celo leto 240

za inozemstvo:
mesečno Din 30

Sobotna izdaja:
celoletno

v Jugoslaviji Din 60
v inozemstvu 80

SLOVENEČ

S tedensko prilogo „Ilustrirani Slovenec“

Političen list za slovenski narod.

Uredništvo je v Kopitarjevi ulici 6/III. Rokopisni listi se ne vračajo; nebrankirana pisma se ne sprejemajo. Uredništva telefon 50, upravništva 528.

Uprava je v Kopitarjevi ulici 6. Čekovni račun: Ljubljana 10.650 in 10.349 (za inzerate) Sarajevo 7.563, Zagreb 39.011, Praga in Dunaj 24.797.

Cene inzeratov:

Enostolpna petinast vrsta
mali oglasi po Din 1'50 in
Din 2'—, večji oglasi nad
45 mm višine po Din 3'50,
veliki po Din 5'— in 4'—,
oglasit v uredniškem delu
vrstica po Din 6'—.

Pri večjem naročilu popust.

Izhaja vsak dan izvenredni
ponedeljka in dneva po
prazniku ob 4. uri zjutraj.

Poštnina plačana v gotovini.

Hlapci.

Več kot tisoč let se je naš narod boril, da ohrani svojo lastno bitnost. Krvavel je iz stoterih ran na vseh koncih in krajih, brez lastnega plemstva in meščanstva, brez kakršnekoli opore drugod kot v svoji zemlji, ki jo je ljubil, in vendar se je obdržal. Še več, v prvi polovici preteklega stoletja je prešel iz stoletnega mrtvila nenadoma k ustvarjajočemu delu in gibanju ter iz samega sebe rodil velike sinove, ki so mu na vseh poljih ustvarjali vrednote, da se lahko danes meri z mnogimi večjimi in bogatejšimi narodi. Prešeren je položil temelj njegovi prosveti, Krek njegovemu gospodarstvu, tako da je stal pred vojno močan in samozavesten, pripravljen na boj, ki ga je izbojeval v zadnjih letih vojne, hoteč doseči svoje končno osvobodjenje. V tem je bil ves narod edin, razen posameznih suhih vej med izobraženstvom, ki je rado ali nerado služilo vladi in njenim pomnečevalnim stremiljenjem.

Osvobodjenje izpod avstrijskega jarma smo dosegli, toda prevarani v svoji bratški zaupljivosti, smo se znašli pred dejstvi, ki nas ne težijo nič manj, kakor poprejšnja naša politična nesamostojnost. In kakor so našla pomnečevalna stremiljenja poprejšnjih vlad pri nas med našim lastnim narodom udanih hlapcev, tako so našli tudi sedanjí centralisti za skledico leče šibkih značajev, ki so voljni brati z njih obrazov vsako namero in jo tudi točno izvršiti. Za ta proti lastnemu narodu naperjena stremiljenja so bili napredaj zlasti tisti laži-izobraženci, ki so več ali manj odvisni od vladajoče gospode.

Prvo, kar so hoteli doseči, je bilo to, da nam uničijo ali vsaj izmalčijo naš jezik. Od Trubarja preko Vodnika, Prešerna in Levstika pa do Župančiča, Cankarja in dr. Prijatelja, vse je nehote čutilo, da je jezik največja svetinja vsakega naroda in najsilnejše sredstvo pri ustvarjanju vseh duševnih vrednot, na katerih vsak narod sloni, zato so se tudi vsi ti vedno borili za njegovo samobitnost. Prav zato so se pa tudi hlapci vladajočega režima najprej lotili jezika ter ga pod hinavsko krinko jugoslovanstva patijo bolj, nego so ga nekdanji stajercijanci. Le pogledimo našo »državotvorno« »štampac« — kakšno zasmešljivo zasramovanje in pačenje v tisočletni obupni borbi iziščene in posvečene slovenščine se pretaka od strani do strani! Vsaka beseda in vsak izraz, pa naj bo laški ali turški, jim je ljubši nego jezik, ki ga jih je učila slovenska mati in so ga pisali Jurčič, Aškerc, Tavčar itd., da navajamo le imena, ki jih tako radi zapisujejo ti »naprednjaki na svojo hlapčevsko zastavo.

Vredni drugi te »državotvorne štampac« so naši uradi. Desetletja smo se borili Slovenci kakor levi za pravice našega jezika v uradih. Dosegli smo pred vojno skoro povsod že vsaj enakopravnost, a pogledimo danes! Kar berimo vsa različna »rešenja« in podobne nestvore, pisane v ostudni Zlobudri, ki ni ne slovenščina ne srbsčina, temveč ogledalo robskih duš, ki sede danes za uradnimi mizami in tekmujejo v hlapčevanju. Od »srezo« preko »stanice« do »oddeljenja«, »inspekcije« in »direkcije«, vse so nalepili in prelepili s svojim hlapčevstvom, rogajoč se našemu jeziku.

In končno šolstvo! Opetovano smo opozarjali na smotreno upravljanje vseh slovenskih prosvetnih zavodov, ki se vrši pod krinko »jugoslovanstva«, a najbolj je razorano danes naše ljudsko šolstvo, v katerem se slovenska deca smotreno odvrta od spoštovanja do lastnega jezika in naroda.

Tega mora biti enkrat konec! Tisoč let je vzdržal naš narod sebe, svojo zemljo in svoj jezik in pretrpel bo tudi to žalostno dobo, pa če traja še toliko časa. Prišel pa bo dan, prav gotovo, tako gotovo kot stoji svet, da bo prišlo naše ljudstvo zopet do besede in tedaj bo prvo, kar bo storilo to, da bo — enkrat za vselej pomedlo z vsem ogabnim hlapčevanjem. Prvo uro bodo izginile iz vseh slovenskih šol knjige, ki naraščajo ali prikrito zapostavljajo naš narod in njegov jezik, prvo uro bodo iz-

ginile vse »direkcije« in »inspekcije«, vsi »srezi« in »oblasti« in vse »stanice«. V stoletnem boju z Nemci smo očistili svoj jezik tako, da je slovenščina danes izmed vseh slovanskih jezikov najčistejša, in ne bodo ga nam uničili ne pokvarili tudi ne »jugoslovenci«. Naš jezik se bo razvijal sam iz sebe in smeri mu ne bo ukazovala nobena hlapčevska »štampac«. Odvrnili smo ponemčenje in odbili bomo tudi to smotreno in preračunjeno hlapčevsko pačenje, ker ne maramo in ne bomo nikdar marali zamenjati dobrega s slabim. V Sloveniji bo vladala v šoli in v uradu čista in ne-

pokvarjena slovenščina in prav nič drugega. Tega izvesti naše ljudstvo ne bo pozabilo, takoj ko pride do besede v svoji lastni hiši in to bo izvršeno tudi prvo uro.

Pačitelje našega jezika, ki s tem kažejo svoje preziranje do slovenskega naroda, duha in kulture, pa treba postavljati dosledno na sramotni oder. Tisti, ki to delajo namenoma, pa naj vedo, da nikdar in nikoli ne bomo dopustili, da bi se »razvijal« slovenski jezik v »jugoslovanščino« — razvijal se bo le v čim lepšo in čim bolj dovršeno slovenščino! In tudi naš narod bo ostal, kar je, slovenski!

Nečuvne volivne sleparije vladnih strank pred verifikacijskim odborom.

Belgrad, 11. marca. (Izvirno.) Nastop vladnih eksponentov v verifikacijskem odboru najbolj odkriva slabost vlade in vso težo današnjega političnega položaja. Ker režim kljub dokazanemu potvarjanju ljudske volje ni mogel doseči potrebne večine, poskuša sedaj na nepolitičen in nedopusten način okreniti svoj položaj. Odlična večina v verifikacijskem odboru je že dosedaj pokazala namero radikalov, da s pomočjo policijskih poročil kompromitirajo nekatere demokratske poslance in oslabijo številčno moč opozicije.

Glede mandator Radičeve stranke se še vedno raznašajo najbolj različne kombinacije. Med tem ko Pribeževići trdijo, da bodo vsi mandati HRSS razveljavljeni, trdijo drugi krogi, da vlada že ni storila končnega sklepa, marveč prevladuje mnenje, da bi bilo treba uničiti mandate onih poslancev, ki so zaprti in pa poslancev dr. Križmana, Rude Bačinića in Došena. Kar se tiče Pribeževićevih trditvev, da bodo razveljavljeni vsi mandati HRSS, je tak korak najmanj verjeten. S tem bi imeli radikali v skupščini sami večino in bi porabili to ugodno priliko, da dajo Pribeževiću in njegovim trabantom poslednjo brco, kar se bo itak prejkoprej zgodilo. To pride radikalom posebno prav sedaj, ko so odkrile velike sleparije in korupcijske afeze, ker cela samostojna demokratska stranka ne prestavlja nič drugega nego konzorcij za oropanje države pri sekvestrih in sličnih dobičkanosnih poslih.

Na današnji seji se je nadaljevala debata o mandatih bregalnškega okrožja. Najprej sta govorila radikala Leovac in Miljanović. Udarjala sta na velikosrbske strune. Iz njihovih očitkov, da je bila demokratska zmaga omogočena z agitacijo macedonskega komiteta, je bilo razvidno takoj, da se, kakor so sklenili, verifikacija mandator odloži.

Dr. Ilija Šumenković se je branil zoper očitke, s katerimi hočejo demokratsko stranko pokazati v protidrjavni luči. Nobeni dokazi, naj so bili še tako trdni, niso mogli spremeniti odločitve radikalne stranke ozir. vlade. Pri glasovanju je bil sprejet predlog, da se verifikacija mandator v bregalnškem okrožju odloži.

Na vrsto je prišla razprava o valjevškem okrožju. Zemljoradnik Voja Lazić je vložil pritožbo radi terorja in zlorab. Govorila sta demokrat Dragutin Pečić in Vujić. Pečić je predlagal, da se verifikacija odloži, dokler se ne preiščejo podatki v pritožbi. Razlogi so tako važni, da vplivajo na končni izid volitev in predlaga, naj se obtožijo vsi predsedniki volivnih odborov, ki so izvrševali sleparije. Njegov predlog je bil z večino glasov odklonjen.

Za tem so prešli na okrožje Raška-Zvečani, kjer je, kakor znano, kandidiral Ferad beg Draga. Dr. Kosta Kumanudi je branil pritožbo opozicije kot dobro utemeljeno. Dokazi, ki so navedeni v tej pritožbi, se morajo preiskati, vladni organi, ki so izvrševali nasilja in zlorabe, pa se morajo postaviti pred sodišče. Našel je nekatere sleparije. Volivci so morali javno glasovati. Odpirali so jim pesti, ko so potegnili roko iz radikalne skrinjice. Na podlagi uradnih števil so se zelo dolgo vzdrževale vesti, da je Ferad beg Draga izvoljen. Dalje navaja, da so pred-

sedniki volivnih odborov šele čez tri dni prinesli volivne zapisnike, ki so bili popravljani, tako da je Ferad beg Draga moral propasti. Predlaga skupščinsko anketo, ki naj vsa ta dejstva preišče.

Dragutin Pečić poudarja nasilni vpliv vlade in njenih organov. Poslanec Šumenković je ugotovil, da vladna večina vedno operira z vplivi iz inozemstva, kar je škodljiva argumentacija in nečastno za državo.

Vsi stvarni razlogi opozicije niso mogli zadržati večine, ki je glasovala za to, da se volitve v tem okrožju potrdijo.

Popoldne se je seja nadaljevala. Na vrsto je prišlo krajevoško okrožje in so ga mandati overovali. Nato so razpravljali o krajinskem okrožju, v katerem je kandidiral Džoka Popović, ki je dobil 47 glasov manj kakor je znašal količnik. Njegov protikandidat je bil dr. Velizar Janković. Pritožba je zelo obširna in navaja strašne dogodke. V mnogih krajih so bili aretirani varuhi skrinjice demokratske stranke in njih namestniki, in šele čez štiri dni izpuščeni. Vse policijske oblasti so agitirale za Velizarja Jankovića in pretile volivcem. Predsednik nekakega volivnega odbora je v enem okrožju prišel na volišče z bombo in revolverjem in nagnal volivce z volišča, tako da so morali volivci dragih strank oditi! Računa, da nad tisoč volivcev ni moglo glasovati. Skrinjice niso bile postavljene v predpisnem redu. V mnogih krajih sploh ni bilo opozicijskih skrinjic. Trdi, da so volivne kroglice presipavali na voliščih, kjer ni bilo varuhov demokratske stranke.

Ko se je prečital zapisnik glavnega volivnega odbora, ki je ugotovil vsa ta nasilja in neurednosti, je bilo vse tiho. Niti najhujši kričavi nacionalnega bloka niso zinili niti besedice, temveč so pod strašnim vtišom pritožbe mrko gledali pred se.

Kosta Timotijević je posegel v debato. Od petih občin ni izvirnega zapisnika. Noben drug zapisnik glavnega volivnega odbora nima tako natančnih pritožb kakor ta. Po vsem tem se čudi, kako bi mogel kdo trditi, da tukaj ne bi prišlo v poštev 47 glasov, ki so manjkali Popoviću. Zahteval je ponovne volitve in pričakuje, da bo ta predlog sprejet.

Nato so govorili Steva Radonić, Milan Leovac in Milan Stepanović, katerih izvajanja so izzvenela v to, da se pritožba ne more vpoštevat, ker eventualne spremembe ne bi uplivalo na končni izid volitev. Stepanović Milan je pričel kritizirati moralno kvalifikacijo Džoke Popovića, kar je izzvalo klice: »Poznamo kvalifikacijo Velizarja Jankovića! Radikali so prosili svojega govornika, naj tak način kritiziranja opusti. Stepanović je predlagal naj se volitve v tem okrožju potrdijo.

Dr. Kumanudi in Dragutin Pečić odgovarjata in dokazujeta s številkami, da bi po zapisniku glavnega odbora moral dobiti količnik Džoka Popović.

Stepanovićev predlog je nato večina sprejela, nakar je bila seja prekinjena in sklicana prihodnja za jutri dopolne.

PRITOŽBE SAMOSTOJNIH DEMOKRATSKIH INTELIGENTOV.

Belgrad, 11. marca. (Izv.) Par ljubljanskih in mariborskih advokatov je poslalo verifikacijskemu odboru pritožbe glede volitev v mariborskem in ljubljanskem okrožju. V teh pritožbah poskušajo naprtili sleparije, ki so jih uganjali agitatorji

samostojne demokratske stranke, drugim strankam, predvsem seveda SLS; zato govore v njih o »klerikalnih sleparijah«. Pritožbe so pisane povsem v rovtarskem tonu. Govori se v njih o »klerikalcih«, »farjihe« in sličnih strašilih liberalne »inteligence«. Zato so bile pritožbe v vseh krogih sprejete z začudenjem. Do sedaj je bil običaj, da vsebujejo taki uradni akti dokazana dejstva, ne pa umazanih obrekovanj, ki bi se jih morali sramovati poslednji revolveržurnali. Nekateri radikali so radi teh izrazov mnenja, da take pritožbe radi svoje oblike ne bi smele priti v meritorno razpravo. Vsekakor so tudi samostojni demokrati belgrajski javnosti dali dober dokaz o svoji visoki kulturi. Da bi te pritožbe zagovarjali in podkrepili z uradnimi poročili, je prispel sem sam veliki župan Viljem Baltić v družbi z železniškim ravnateljem dr. Porkom.

Panama samostojnih demokratov.

Belgrad, 11. marca. (Izv.) Afera s sekvostrom Turn-Taxis-a postaja pravi pravcati Panama za celokupno samostojno demokratsko stranko. Dejstva in podrobnosti, ki prihajajo na dan, dokazujejo, da gre za sistematično krajo državnega denarja v korist samostojno demokratske stranke, oziroma njenih predstavnikov. O tej velikanski aferi piše n. pr. »Demokratija« naslednje:

»Ta rop je prinesel v žep ... nič več in nič manj kot ravno 10 milijonov, v žep 10 milijonov, v žep 5 milijonov, Pribeževiću žepišča 5 milijonov. Za to delo svojega prijatelja in kolega je vedel Pribežević. Da ni ta sramotna afera preje prišla v javnost, temu je vzrok to, ker se je korupcijski režim bal, da bi s to afero za časa volivne borbe nudil opoziciji močno orožje proti korupcijskemu društvu, ki se imenuje nacionalni blok. Tako so to afero zakrivali. Pribeževići prijatelji so molčali, dasiravno so nekateri med njimi obsojali taka početja, v interesu svojih mandatov. Tako izgleda nasilni režim največjih kričavcev proti čisti ter poštenj upravi. To so naši državočvorci, ki so v družbi z dr. Markovićem ukinjali masne sekvestre in oškodovali državno blagajno ter uprtaščali ljudske interese, da bi napolnili svoje žepce: in slični zastavonoše in pristni prijatelji današnjega prosvetnega ministra.«

INTERVENCIJA POSL. VESENJAKA V ZADEVI STALNIH VOLIVNIH IMENIKOV.

Belgrad, 11. marca. (Izv.) V zadevi stalnih volivnih imenikov in njih popravkov je bil v imenu Jugosl. kluba poslanec Vesenjak pri začasnem predsedniku nar. skupščine g. dr. Subotiću in predsedniku verifikacijskega odbora dr. Srškiću. Oba soglašata v tem, da se volivni imeniki volišč, kjer ni bilo formalnih napak in aktov, izroče in vrnejo občinam; to posebno radi tega, ker je občinam nemogoče v tako kratkem času izvršiti od političnih oblasti zahtevane prepise in izvršiti uradne popravke. Občine dobe v najkrajšem času stalne volivne imenike za volitve v narodno skupščino nazaj.

DR. MARK PREDSEDNISKI KANDIDAT.
Berlin, 11. marca. (Izv.) Centrum je sklenil kandidirati dr. Marxa za predsednika nemške republike.

ZA POMIRLJIVOST.

Sofija, 11. marca. (Izv.) Kongres radikalne stranke je sprejel resolucijo, v kateri se izreka za pomirljivejšo politiko.

ZOPET ATENTATI V BULGARIJ.

Sofija, 11. marca. (Izv.) Neznani ljudje so vrgli v Varni v hišo, v kateri stanuje več komunistov, dve bombi. Ena bomba je počila in napravila mnogo škode.

BULGARIJA ZAHTEVA POVEČANJE ARMADE.

Sofija, 11. marca. (Izv.) Ministrski predsednik Cankov je izročil medzavezniški kontrolni komisiji spomenico, v kateri

prosi, da sme Bolgarija zvišati število vojakov za 4000 mož. Svojo prošnjo utemeljuje s potrebo obrambe pred komunizmom. Komisija je izročila spomenico veleposlaniški konferenci.

SVOBODA NA ŠPANSKEM.

Pariz, 11. marca. (Izv.) »Temps« poroča, da je državni pravdnik obtožil znanega pisatelja Blasca Ibaneza in slovitega učenjaka Mignela de Unamum zaradi razžaljenja veličanstva in zaradi hujskanja na upor.

AMERISKI POSLANIK O NEMČIJL.

Newyork, 11. marca. (Izv.) Bivši ameriški poslanik v Nemčiji Houghton je izjavil, da je francoski strah pred oboroževanjem Nemčije prazen. Smrt predsednika Eberta je označil kot hud udarec za demokracijo v Nemčiji, ne verjame pa, da bi bilo število monarhistov dovolj veliko, da bi mogli misliti na obnovo monarhije v Nemčiji.

HUD MRAZ V ITALIJL

Rim, 11. marca. (Izv.) V gornji Italiji je pritisnil hud mraz. V Benetkah je hud vihar poškodoval mnogo ladij.

PROTI ITALIJANSKIM URADNIKOM NA TIROLSKEM.

Rim, 11. marca. (Izv.) Zbornica je razpravljala proračun ministrstva za notranje zadeve. V razpravi je govoril posl. Lumelli, ki je kritiziral vlado zaradi prevelikega števila uradnikov iz južne Italije na nemškem Tirolskem. Minister je odgovarjal, da so to najboljši uradniki. Lumelli je vprašal: »Kako pa naj upravljajo ti uradniki nemško ozemlje, če jezika ne znajo?« Minister je odgovoril, da se morajo pač Nemci naučiti italijanskega jezika, sicer pa smatra, da zaenkrat »ni oportuno« govoriti o tem vprašanju.

Sir Austen Chamberlain v Parizu.

(Od našega pariškega dopisnika.)

Pariz, 8. marca.

Ko je Sir Austen Chamberlain, angleški zunanji minister, izstopil predvečernim ob šestih uri zvečer na pariškem severnem kolodvoru, so ga časnikarji zaman spraševali o namenih njegovega potovanja, bil je napram pariškim časnikarjem ravno tako diskreten, kot pri odhodu iz Londona napram njih britanskim tovarišem na kolodvoru Viktoriji.

Fotografija je popularizirala silhueto britanskega zunanjega ministra. Zelo velik je in zelo suh, nosi monkel, privezan na širok črn trak. To je tradicija Chamberlainove rodbine. Skratka, možak karakterizira na čudovit način to, kar navadno imenujejo britanski »chic«.

Marsikdo, ki je bil na kolodvoru pri njegovem sprejemu, se je čudil, da govori pravilno francosko. S tem so mu diplomatski posli silno olajšani, ker ne rabi vedno poleg sebe tolmača, kot sta to na primer morala imeti Mr. Lloyd George in bivši britanski ministrski predsednik g. Macdonald.

Pustimo v stran oficijelne sprejeme, dinje, bankete, supje itd. in preidimo na dogovore Chamberlaina s Herriotom. Uradno poročilo, ki je bilo izdano v tej

zadevi, je kratko in ne pove absolutno ničesar:

— Gg. Chamberlain in Herriot sta se dvakrat sestala, da proučita zunanje probleme, ki so danes na dnevnem redu, in sicer pred vsem problem varnosti.

— Izmenjala sta si svoja mnenja v duhu popolne iskrenosti in v želji, da najdeta praktične in uspešne rešitve.

— Dogovorila sta se, da bodo tej izmenjavi mnenj sledile diplomatske razprave med zavezniki.

— G. Chamberlain se hoče znova ustavit v Parizu in razgovarjati z gosp. Herriotom, ko se vrne z ženevskega zasedanja.

K temu komunikéju lahko dodamo sledeče:

Britanska vlada sicer ni mogla ratificirati ženevskega garancijskega protokola, toda popolnoma umeva potrebo, ki jo ima Francija, da se ji garantira njena varnost, da ne bo spet nekega dne nenadoma napadena od Nemčije.

Ali daje nemška ponudba zadostne garancije? Kakšnih »praktičnih in uspešnih« garancij si želi Francija?

To sta oni dve vprašanji, o katerih sta oba državnika pred vsem razpravljala. Vladno glasilo Le Quotidien pravi, da se v par urah naravno nista mogla sporazumeti v vseh točkah, da so se pa že dosegli nekateri uspehi.

Pred vsem bo morala Nemčija, da dokaže iskrenost svojih mirovnih predlogov, vstopiti v Društvo narodov in sprejeti brez pridržka vse člene njegovega pakta.

Kar se tiče vzhodnih meja Nemčije, je g. Herriot dejal, da ne bi mogla Francija, ki je zaveznica Poljske, nikoli sprejeti česa drugega, kot dogovor, ki bi ga Poljska sprejela prostovoljno sama že naprej.

Kar se tiče razoroženja Nemčije in izpraznitve Kölnskega pasa, bosta oba ministra raje počakala na dodatno poročilo Fochove komisije, preden se bosta odločila glede event. sklicanja medzavezniške konference.

Sicer se bo pa zasedanje Društva narodov v Ženevi, ki se otvori v ponedeljek, neposredno bavilo s tem vprašanjem, kajti na dnevnem redu stoji organizacija

Ti-le uradniki gotovo ne bodo reducirani.

Slovenci v Gradcu.

Pred vojno je bilo Slovencev v Gradcu zelo veliko. Med vsemi stanovsi si dobil Slovence. Bili so obrtniki, trgovci, uradniki, delavci, posebno mnogo dijakov in služkinj; saj je precejšen del, da, celi spodnji Štajer gravitiral v provincijalno prestolico.

Mesto Gradec se je zelo hitro množilo in rastlo. Poleg univerze in mnogih centralnih uradov za južne pokrajine je bila v Gradcu tudi višja vojna komanda. Mesto z okolico pa je tvorilo še precejšen industrijski center. Kakor se je po vojni marsikaj izpremenilo, so se izpremenile tudi razmere v Gradcu. O kaki gravitaciji Slovencev ne more biti več govora, ker ni, mam v Avstriji, oziroma v okolici mesta kompaktno naseljenih Slovencev.

Seveda pa so ostali še nekateri naseljeni Slovenci, ki so bili že več časa tam, tudi sedaj še v Gradcu ter so se prijavili za Avstrijo. Novega dotoka pa sedaj skoro ni. Posebno mnogo je visokošolcev in tudi nekaj drugih dijakov; samo lani je polagalo izpite par deseteric. Z veliko težavo se danes Slovenci še vzdržujejo. Nekdaj tako slavna čitalnica komaj životari in je želeti, da ji pomoremo; seve se je morala na zunaj prekrstiti v nekako Jugoslovansko čitalnico. Tu se semintja zbirajo Slovenci, tudi nekaj slovenskih listov in revij dobivajo. Voditelj Slovencev je stara slovenska korenina gosp. dr. Klasino, ki je že nad 40 let v Gradcu. Vsled svoje koncilijantnosti ga tudi Nemci spoštujejo. Seveda ima tudi jugoslovanski konzul smisel za to, da se Jugoslovanom gre na roko.

Poleg omenjene čitalnice zelo uspešno deluje društvo »Kres«, kjer so včlanjeni

povečini slovenske uslužbenke, in teh je še danes zelo mnogo v Gradcu. Tupatam pridijo tudi kakor veselico s prav dobrim vspehom. Poleg tega obstoja tudi še organizacija naših visokošolcev. Kako je s to, mi ni bilo možno podrobneje izvedeti.

Zelo navdušena Slovenci je tudi go spa Potočnik, hotelirka v »Habsburgerhof« v Schegagasse blizu glavnega kolodvora, tretja ulica proti severu, ki leži paralelno z znano Annastrasse. Ta hiša je last veletržca Antona Kajfeča iz Kočevja. Kdor pride v Gradec, mu Potočnikov hotel prav priporočamo. Tudi uslužbenstvo je vse slovensko.

Kar se tiče drugega življenja v Gradcu, pač ni več to, kar je bilo pred vojno. Postalo je le še bolj mesto penzionistov, nego je že bilo. Mesto ni razsvetljeno, oziroma zelo slabo, češ da je to luksuz. Življenje je silno skromno, industrija prav malo dela, stavbarstvo popolnoma počiva; cene po trgovini pa so zelo solidne in nepretrane. Vse je precej cenejše kot na Dunaju, kaj še v Ljubljani!

Nočno življenje se je popolnoma omajilo le na kinematografe, kavarne in vinske kleti, za kar imajo ljudje vedno novcev. V predpustu so se prav pridno prirejale domače plesne veselice.

Kakor na Dunaju, se je začel uveljavljati tudi že v Gradcu »Radio«. Na Dunaju je imelo že do novega leta okrog 100.000 lastnikov v hišah lastni radiotelefon. Tudi Gradčani vsak dan poslušajo na Gradu radiokonzerte.

Gospodarski krogi pa resno razmišljajo, kaj je storiti, da se današnji neugodni položaj spremeni.

Ivan Ogrin.

vojaške kontrole Nemčije s strani Društva narodov, ki ga, kot je znano, določa versajska mirovna pogodba.

Francija bo zahtevala stalno nadzorstvo zastopnikov Društva narodov v nevtraliziranem pasu Porenja in pred vsem v kölnskem okrožju, Velika Britanija se pa temu upira, češ, da o tem ne stoji ničesar v mirovnih pogodbah.

Kar se tiče drugih problemov, o katerih se bo razpravljalo v Ženevi, sta gg. Herriot in Chamberlain istega mnenja.

Zakonitost pod sedanjim režimom.

Prejeli smo sledeči dopis in ga objavljamo: Veleposlovani gospod urednik! Po prijatelju sem zvedel, da »Jutro« od 7. marca 1925, št. 57, prinaša med dnevnimi novicami vest mariborskega »Tabora«, da nisem bil odpuščen iz službe radi političnega naziranja, ampak enostavno iz razloga, ker sem se branil v nasprotju s tozadevnimi jasnimi določili zakona nastopiti dodeljeno mi službeno mesto v Prevaljah v predpisanem roku. »Tabor« baje pristavlja, da lahko pove še kaj več, če je to »Slovenec« prav.

Zadnji odstavek se more razumeti tako, da so bili še drugi razlogi merodajni za odpust iz državne službe in ne samo »jasna določila zakona«. Taka namigavanja so sposobna oblatiti še osebo čast tistega, ki se ga brez vsakega zaslišanja nezakonito premeštili in nezakonito vrgli na cesto. Ker je Vaš cenjeni list o zadevi izrekel že odločno obsodbo brezpravnega stanja, v katerem se nahajajo danes državni uradniki, zlasti administrativno upravne stroške, Vas prosim, da objavite naslednje pojasnilo v Vašem listu:

Gospod minister notranjih del me je z odlokom Pov. Sl. br. 40/25, od 25. febr. 1925 odpustil iz državne službe, ne da bi mi bil dosedaj naznanil zakonitega razloga odpusta.

Ali pa je razlog, ki ga navaja »Tabor« zakoniti in pravi?

Dne 9. dec. 1924 sem prejel odlok velikega župana mariborske oblasti od 6. dec. 1924, št. 3536/preds., da moram po nastopu službe g. dr. Ant. Farčnika v Šmarju pri Jelšah nastopiti svoje novo službeno mesto v Prevaljah v smislu čl. 105 urad. zak. Dne 15. dec. 1924 sem javil še v lastnosti upravitelja okrajnega glavarstva gospodu velikemu županu med drugim tudi svoj izbrani odmor od 17. dec. do 31. dec. 1924. Dne 16. dec. 1925 sem izročil vodstvene posle g. dr. Ant. Farčniku. Dne 17. dec. 1925 sem javil gospodu okrajnemu glavarju v Prevaljah svoj odmor od 17. do 31. dec. 1924. Z odlokom od 18. dec. 1924, št. 3589/preds. je gospod veliki župan odobril moj odmor. S tem je bil implicite preklican njegov odlok od 6. dec. 1924, št. 3536/preds., t. j. da moram po nastopu službe gospoda dr. Ant. Farčnika oditi v Prevalje. Smatral sem, da dan razrešitve pade šele na čas po dokončanem odmoru. Ker tudi g. okrajni glavar v Prevaljah ni našel nobenega poudara, da bi ugovarjal mojemu odmoru, sem popolnoma v skladu z zakonom in v najboljši veri nastopil odmor. Pripominjam še, da mi je 15dnevni odmor za oddih po členu 109 zakonito pristojal in ga iz ozirov na službo popreje nisem mogel nastopiti, preložit na pozneje pa ga tudi ni bilo mogoče, ker je leto 1924 kakor vsako drugo končalo že s 31. decembrom. Člen 109 se glasi: Državni uslužbenci imajo vsako leto pravico do odmora. Uradni staležina odloči po pravilniku, kdaj more uslužbenec uporabiti odmor. Pravilnika še ni. Pač pa okoliščina velikega župana nekako iz maja 1924 izraža princip, da uradni staležina ne more nobenemu drž. uslužbencu odvzeti odmora in odmora v okviru kolektorskega leta le razporeja. Moj odmor pa je bil od uradnega staležine odobren in nepreložitiv. Mojemu odmoru tudi gospod okrajni glavar v Prevaljah ni ugovarjal.

Tak je bil dejanski položaj do 28. dec. 1924 ko sem prejel še danes mi nerazumljivo brzojavko gospoda velikega župana od 27. dec. 1924, ki se v prvem delu glasi: »Odobreni odmor za oddih na novem službenem mestu ne velja. Pozivljam Vas, da takoj nastopite službo v Prevaljah etc.« Ker gospod veliki župan odobritve odmora ni preklical in ker še nisem bil na novem službenem mestu, besedila prvega stavka nisem mogel razumeti. Dne 29. dec. (23. dec. je bil za brzojaven odgovor že prepozno) sem brzojavno odgovoril, da takoj odpotujem in dospem v Šmarje dne 31. dec. ter od tam nastopim službo v Prevaljah v smislu čl. 105. Storil sem tako. Dne 7. jan. 1925 sem točno pod predpisu čl. 105. nastopil službo v Prevaljah. V slučaju, da se gospod veliki župan mariborske oblasti ne bi bil strinjal s tem stališčem, bi bil izdal v smislu čl. 90. tretji odstavek vsaj ponoven pismen nalog. Tega pa ni storil. Še več; določil je dne 27. dec. t. j. po preteku 10 dni po izročitvi poslov, zdravstveno komisijo, ki me je preiskala dne 8. jan. 1925, in ponovno v zakonu sicer ne določeno komisijo, ki me je preiskala dne 4. febr. 1925. V sporazumu z gospodom velikim županom mi je gosp. okrajni glavar v Prevaljah celo dovolil, da smem čakati rešitve moje prošnje za bolezenski dopust izven kraja mojega službenega mesta. Člen 133., točka 7, se glasi: Po zakonu samem

prestane služba, če se uslužbenec po odmoru ali odsotnosti kakor tudi ob premestitvi po lastni krivdi ne javi na službo v 10 dneh od dne, ko je to dolžan storiti. Javiti se na službo sem bil dolžan šele 7. januarja 1925. Zakonito odobreni odmor sem prestopal na prejšnjem službenem mestu. Odmora premeštev ne prekine. V smislu zakona sem bil razrešen službe v Šmarju pri Jelšah šele dne 31. dec. 1925, ker se mi je pač na tem službenem mestu odobril odmor. Za nastop službe v Prevaljah pa med izročitvijo poslov in med nastopom odmora ni bilo nobenega dneva.

Kje so tedaj »jasna določila zakona«? Ministrstvo bi bilo, če v resnici smatra, da nisem pravočasno nastopil službe, odpust izvršilo vendar že v januarju. Zakaj šele koncem februarja? Imam tedaj tehtne razloge, da ne morem smatrati razloga nepravočasne prijave nastopa službe niti za zakonitega niti za pravega.

Gospod »Taborov« informator pa hoče vedeti še več kakor pa o samih »enostavnih jasnih določilih zakona«. Torej vendar mora biti še kak nezakonit razlog odpustitve. Bolezen (duševna depresija), ki sem jo navedel v prošnji za dopust in ki sta jo obe zdravniški komisiji ugotovili, bi mogla tvoriti le zakonit razlog po čl. 133., točka 1 urad. zakona. Morda se je to celo želelo. Toda zdravniški komisiji sta pa ugotovili, da vsled bolezni le začasno ne morem v polni meri vršiti službe, da bom pa po preteku predlaganega dopusta za službo popolnoma sposoben. Ali je to tisti nezakoniti razlog? Ali morda gospod »Taborov« informator misli, da je dovoljeno tudi z nezakonitimi razlogi podpreti odpust državnega uradnika? Če sem morda kaj drugega zakrivil, zakaj se ni uvedla proti meni disciplinarna preiskava? Ali morda državni uradnik ne sme z zakonom v roki braniti svojih uradniških pravic? Zakaj namigavanja v časopisju? Ali je to honejno, ko se vendar lahko uporabijo »jasna določila zakona«?

Selca nad Škofjo Loko, dne 9. 3. 1925.

Dr. Anton Megušar.

Politične vesti.

+ Nemci proti parlamentarni abstinenici. Glavno nemško glasilo »Deutscher Volksblatt« piše z ozirom na možnost parlamentarne abstinence: »Kakor stvari pri nas stoji, bi bila velika napaka, če bi se opozicija odrekla možnosti, da v parlamentu graja, svari, uči in izboljšuje. Boj idej je le tedaj plodovit, če se naziranja in stremeljenja nasprotnih si skupin med seboj merijo, da jih široka javnost ocenjuje na njihovo vrednost. Če bi se opozicija v danih razmerah odrekla svobodi besede, bi bila podobna boritelju, ki drži meč v nožnici, med tem ko ga drugi tepejo. Računajoč razum mora biti v politiki močnejši kakor prekipeljava strast.« — Nemški poslanci pa so v svojem manifestu izjavili, »da se hočejo postaviti na stališče načelne politike narodnih manjšin in da se bodo v lojalni opoziciji borili za njihove pravice.«

Beleške.

Študaj. »Jutro« piše v včerajšnjem uvodniku med drugim: »Da je pri letošnjih volitvah dobil doktor Korošec 4365 glasov, je slučaj, ki ima svoje vzroke v raznih okoliščinah, od katerih je najbolj značilna ta, da je bilo od klerikalcev z nedopustnimi volivnimi manipulacijami priglavljenih 700 do 1000 glasov.« — Kako bi se dalo v Ljubljani »z nedopustnimi volivnimi manipulacijami« pridobiti 700 do 1000 glasov, zlasti če stranka ni na vladi, ampak v opoziciji, to uganko bi znalo razrešiti med Slovenci edino »Jutro«. Mi je ne znamo. Vemo pa, v čem da obstoji »slučaj«, ki je prinesel dr. Korošcu v Ljubljani večino. Ta slučaj se je dogodil ravno en teden pred volitvami, ko je Orjuna sklenila razbiti Korošev šod v »Unionu« in ga je res tudi ob številni asistenci razbila. Ko se pa napredni in svobodoljubni Ljubljančani videli tisti oboroženi »slučaj« v uničinski dvorani in na Miklošičevi cesti, jim je zavrela kri in so rekli: »Tako se pa ne gremo! In so šli in volili dr. Korošca. To je tisti »slučaj«.

Napačen »Jutrov« račun. »Nasproti klerikalcem v Ljubljani stoji najmanj še enkrat toliko pristašev Narodnega bloka« — pravi »Jutro«. Nočemo tajiti, da je v Ljubljani »klerikalcev« manj kakor pa pristašev drugih strank. Dvomimo pa, da bi vsi »neklerikalci« bili vneti za dr. Zerjavo in njegovo pogubno politiko, oziroma za narodni blok.

»Država ni mogla vsemu kaj.« »Jutro« poroča, da namerava vlada v kratkem podpirati volitve za »oblastne« skupščine. Temu poročilu sledi dolgo utemeljevanje potrebe oblastnih skupščin, ki ga zaključuje »Jutro« poleg par svojih znanih neslanih napadov na »klerikalce« z besedami: »Kako silno so potrebne za ljudstvo »oblastne« bolnišnice, »oblastne« sirotišnice in hiralnice ter druge socialne in dobrodelne ustanove. Sedaj je veliko teh naprav hiralno in propadalo, ker država ni mogla vsemu kaj.« — Včasih je »Jutro« drugačnega mnenja. Zgodi se nam-

reč včasih, da »Jutro« kar ne najde besed, kako bi poveljevalo centralistično upravo. Sedaj pa kar naenkrat prihaja spoznanje, da »država ne more vsemu kaj«, ampak da je treba tudi nekaj samouprave! Samo ena zadeva je, kateri je »država vedno mogla kaj«, da je namreč znala pri nas pobirati nekdanje državne davke in nekdanje deželne doklade, iz katerih so se vzdrževale nekdanje razne deželne naprave, in je vse skupaj spravila v državno blagajno, tako da za vzdrževanje nekdanjih deželnih naprav in ustanov ni bilo nikdar potrebnega denarja na razpolago. Če bodo sedaj vpeljali zopet »oblastne« skupščine, bi bilo pač v prvi vrsti potrebno, da država »oblastnim« samoupravam takoj odstopi denar, ki ga pobira na račun nekdanjih deželnih doklad. To se pa gotovo ne bo zgodilo, ampak bo treba za nove »oblastne« samouprave razpisati in pobirati zopet nove davke, ker brez denarja tudi »oblast« ne bo mogla skrbeti za bolnišnice itd., ki niti država ni mogla zadostiti svoji dolžnosti z denarjem.

Habsburške metode. »Manchester Guardian« je objavil članek z naslovom »Dedič Avstrije«, kjer piše med drugim: »Dr. Beneš je nedavno rekel: Centralna Evropa je razdeljena in mi smo tu; odtod sledi, da mora vladati vsaj za bližnjo bodočnost pri nas vse drugačna psihologija (kakor prej v Avstriji). Te besede, pravi »M. Guardian«, veljajo tudi za konferenco Male antante v Bukarestu. Na tej konferenci bo vladala vse drugačna psihologija, kakor je angleška. Mala antanta je bila ustanovljena za obrambo pred Mažari. Odkar pa je Ogrska postala varovanka Društva narodov in odkar Rumunija svojim zaveznikom zaradi Besarabije povzroča same skrbi, Mala antanta ni več posebno trdnega zdravja. Mala antanta sicer živi, ker družijo Češko Jugoslavijo in Rumunijo strah pred negotovo bodočnostjo, toda za mir v Evropi Mala antanta ne pomeni več toliko, kakor bi lahko. Po prevratu ni bilo lahko vzpostaviti normalnega življenja kot neodvisna država. Če pa bi bili dediči Avstrije nekaj bolj taktni in manj ošabni, bi bil njihov položaj danes boljši. Vse dediče tlačijo danes isti problemi, ki so uničili Habsburžane, in metode, po katerih rešujejo te probleme, se malo razlikujejo od habsburških. Celo Čehi niso rešili slovaškega vprašanja na neoporečen način, kar jim očita celo Seton Watson, ki je velik njihov prijatelj. Kar so pa v SHS naredili zadnje tedne, so poskusili sicer stajati, lahko pa mirno rečemo, da ravnaajo s svojimi manjšinami po starem imperialističnem receptu. Države Male antante se zanašajo preveč na svojo vojaško silo, premalo pa na pravičnost na znotraj. »Centralistični« »državotvorci« nam prečano radi očitajo »habsburgovstvo«. Kaj bodo rekli sedaj, ko »M. Guardian« ravno njim očita »habsburgovske« metode? Kaj bo reklo »Jutro«?

Dopisi.

Stari trg — Lož. Sliši mi, da se je nekdo v »Jutru« pobahal, kako je Stari trg napreden in da klerikalizem ne bo več paševal v njem, ker da je SLS izgubila 200, JDS pa pridobila 140 glasov; ljudstvo da je sito klerikalne demagogije in da je župnik proti svojim obljubam (ne mešati se v politiko) skrivaj pridno bujskal ljudstvo; da je g. Turk kriv, če so ceste slabe in ne demokrati, ki vladajo.

Pravi m: doslej se s politikom nisem pečal (čeprav imam vsaj toliko pravice kot Vi za politično delo), ampak z verskim in prosvetnim delom. Le kadar za narodno delo v silni ni bilo dosti naprednih narodnjakov, sem vajen zagrabit za pero, kramp ali puško in iti na vsako potrebno delo (brez plače, nagrade ali profita).

Ko pa sem zvedel, da zadnji teden pred 8. febr. govore o meni, da sem liberalec, da skušam biti vsem ne le pravičen ampak tudi dober in se ne ženem za politiko, sem šel razlagat svoje misli o političnih razmerah na Vrhniko, v Viševke in Kozarišče, kamor so me povabili volivci. Govoril sem zelo zmerno in »v državo ohranjujoče«, priporočal socialno in veri prijazno SLS, ne da bi krivico delal drugim strankam. Potem sem pri in po volitvah zvedel, kako ste liberalci pritiskali na svoje delavce in voznike, trgali plakate SLS, kako so vpili Vaši »na gavage s Korošcem«, zmerjali poštene fante »prekleti konsumarji«, »farski podrepaniki«, »čunjarji« itd. To mi je nekolikant odprlo oči. Ko sem pa tudi slišal, da odpuščate dobre in poštene delavce, ker ti upajo kot svobodni državljani voliti SLS, sem spoznal, da se bom moral tudi s politikom pečati. Ne v svojo korist, ker bi bilo zame prijetnejše biti brezbrizen za ljudske koristi in kot Vaš prijatelj mirno gledati, kako komandirate cene, poslanke itd. v svojo korist ljudstva. Vendar ne privoščim kmetu in delavcu take odvisnosti od Vas, kakor jo v naši dolini poznajo od prejšnjih časov. In če bi ljudje ne bili sami brihtni, kakor so in bi dopustili, da zopet liberalizem zavijti svoj bič nánje, bi jim jaz to rad pojasnil. In če ne bi imeli sami sposobnih voditeljev za to delo in kakršnokoli vsiljen boj, se ne bi jaz prav nič pomisljal, ampak vzel stvar v svoje roke. Kajti

nikdar nikomur nisem obljubil, da se ne bom nikdar pečal s politikom. Vajen sem namreč samostojno delati vse to, kar spoznam za potrebno!

Ako Vam nisem mogel ustreči s prizanesljivostjo in krotkostjo, Vam utegne morda še imponirati moja odločnost.

Zelim pa pri vsej različnosti mišljenja in interesov ostati z vsemi farani osebni prijatelj, ker vsem želim najboljšo, čeprav se s tem ne odpovem nobeni svoji pravici, najmanj pa svoji dolžnosti: delovati po možnosti na vseh poljih za prave koristi ljudstva, kakor jih jaz pojmujem.

V upanju, da se prav in dobro razume, Vas vse lepo pozdravlja udani Vaš — župnik Jernej Hafner.

»Klevetam in klevetnikom«.

»Učit. Tovariš« št. 9 z dne 5. marca t. l. je objavil pod tem naslovom uvodni članek, v katerem skuša oprati gosp. poverjenika L. Jelence in njemu prepokorno organizacijo UJU pred očitki nezasiščenega nasilja, ki ga izvajajo nad učiteljskim. Tako-le piše: »Ožji svet Pov. UJU Ljubljana, se je na svoji seji, dne 26. februarja t. l. prepiral, da se je tov. poverjenik rav. L. Jelenc, kot na seji širjega sosveta pooblaščen zastopnik učiteljsva pri imenovanjih ravnal natančno po danih navodilih širjega sosveta, dočim nominiranega zastopnika za mariborsko oblast, tov. A. Hrena, veliki župan ni pozval na posvet. Glede premešitev po čl. 71 odklanjamo vsako odgovornost, ker organizacija ni sodelovala in ne sodeluje pri teh premešitvah, vztraja pa slej kot prej na principu učiteljske stalnosti.« Za to ugotovitev so prevzeli vsi gospodje odborniki ožjega sosveta odgovornost ter so se podpisali z gospodom L. Jelencem vred.

Mi take izjave ne moremo vzeti za čisto zlato in to iz pomanjkanja razlogov, ki bi to izjavo podprli. Navedite imena one, ki so nasilja povzročili in ki delajo na to, da se z nasilji nadaljuje! Navedite dejstva, ki so vsem služila. Da ste mogli ugotoviti Jelencovo nedolžnost! Pridite s pričami na dan; kajti med ljubljanskim učiteljskim veru v take, brez dokazov navedene ugotovitve, ne drži več. Če so gospodje odborniki ožjega sosveta tako pozabljivi, da so že pozabili izjavo gospoda Jelence, ki jo je bil podal na zborovanju prvaljskega okraj. učiteljskega društva, in kateri je bil izjavil, da nosi za ljubljansko oblast on sam vso odgovornost za dolje izvršena nezakonita dejanja — nam je žal — mi pa tega nismo pozabili in ne bo pozabilo tudi ostalo učiteljsvo, ki je v veliki večini za to, da se varčuje čast in ugled učiteljsva, ki se mu ravno z izpodkopavanjem stalnosti ruši do tal.

Pa vzemimo, da se g. Luka Jelenc pri nasiljih, ki se vrše od 5. januarja 1925, to je od tedaj, ko je bil g. L. Jelenc pooblaščen, da varuje učiteljsko stalnost, zavzema v resnici za stalnost učiteljsva, njegovi predlogi pa se ne upoštevajo — temveč mečejo v koš. Ko bi to v resnici bilo, tedaj bi gospod L. Jelenc gotovo možato in energično nastopil ter izvajal posledice prvič kot predsednik UJU, drugič kot podpredsednik samostojne demokratske stranke, ki uganja z učiteljsvom take orgije, ne da bi g. L. Jelenc storil, kar bi bil storiti dolžan. Mi smo prepričani, da bi si samostojna demokratska stranka, čije agitatorski kader je ravno UJU, premislila in bi rajši žrtvovala g. dr. Pestotnika, ki v primeri z UJU glede politične moči ne pomeni toliko in ga en sam količnik agilen podeželski UJU-jar odtehta. Pa pojdemo še dalje! V prosvetnem oddelku so še nekateri gospodje, o katerih ne moremo prav nič dvomiti da imajo tudi kaj govoriti pri teh zadevah in so odlični člani UJU-ja.

Vzemimo gospoda dvornega svetnika Gangla! Četudi je naš politični nasprotnik, vendar mu moramo priznati, da se z njim v zaslugah na šolskem polju — omenimo samo mladinsko književnost — gosp. dr. Pestotnik — vzporejati ne more. Pa tudi na šolskem polju mu je brat Gangl v vsakem pogledu kos. In vendar mu mora on, g. Gangl molčati! In UJU se ne gane dovolj energično, ko vidi, da dr. Pestotnik bolj uvaža poleg Blagajnele še mnogovrstne lajke. Tovariševci! Hic Rhodus, hic salta! Uverjeni bodite, gospodje kolegi, da vas »Slovenec« ne bo napadal, ako napravite red tam, kjer ga lahko. »Slovenec« hoče, da se tudi z učiteljsvom dela po zakonih, pošteno in iskreno. Vaši napadi na »Slomskovo zvezo« in nje voditelje pa kažejo, da hočete obrniti pozornost ogorčenega učiteljsva od sebe in to je neiskreno.

Voditelji »Slomskove zveze« se zavzemajo za zakonito ravnanje z učiteljsvom in bi v takem položaju, kakršnega zavzema vodstvo UJU nasproti politični stranki, ki uganja nezasiščenosti z učiteljskim stanom, vse drugače nastopili; o tem ste lahko prepričani. Tudi se sedanjim voditeljem »Slomskove zveze« od prevrata sem ne more prav ničesar očitati — najmanj pa, da bi sodelovali pri kakršnihkoli preklicjih. Očitek, da bi člani »Slomskove zveze« radi svojih voditeljev trpeli, odločno odklanjamo in vam tega tudi nihče ne bo verjel vzpričo persekucij in preteriranj ki so jih izvršili tudi nad nekaterimi člani UJU-ja.

Tudi očitek, da so voditelji »Slomskove zveze« polni »fanatizma« in »politiške stra-

ste«, vam moramo vrniti, ker je resnica ravno nasprotna.

Nobenega voditelja »Slomskove zveze« še niso na kakšnem političnem shodu osuvali, radi fanatizma — pač pa se je zgodilo to nekemu drugemu gospodu, ki je zelo blizu UJU-ja — poverjeništvu Ljubljana. Sedaj pa za danes končamo in bomo molčali, dokler zopet ne izvemo za kakšno krivico, ki bi se

Dnevne novice.

— Sožalje SLS ob smrti dr. Gregorčiča. Snoci je imel sejo izvršilni odbor SLS, ki je izrekel globoko sožalje nad smrtjo dr. Antona Gregorčiča. Smrt dr. Gregorčiča pomeni veliko izgubo za goriske Slovence v narodno-političnem, kulturnem in gospodarskem oziru, zadeva pa težko tudi nas ostale Slovence, s katerimi je dr. Gregorčič vse svoje življenje zvesto sodeloval. To svojo sožalno izjavo je tajništvo SLS sporočilo v Gorico.

— Prepisi volivnih imenikov. Občine so dobile nalog, da morajo takoj preskrbeti ovrlojene prepise stalnih volivnih imenikov za volitve v narodno skupščino, ker so bili predloženi stalni imeniki državnemu odboru v Belgradu. Treba je namreč sedaj izvršiti uradne popravke imenikov. Prepis imenikov pa je mogel le pri sodišču, ki jih občinam ne sme poslati, a prepisovanje pri sodiščih med urad. urami je nemogoče še manj, da bi pošiljale občine svoje odposlance prepisovat te imenike, ker bi bilo to združeno s prevelikimi stroški. — Zato je ljubljanska oblast (t. j. veliki župan) izdala naredbo spoznamo s sodiščem, po kateri bo napravilo sodišče za vse občine prepise skupščinskih vol. imenikov proti plačilu 1 Din od strani. Vse to zopet ne more zadovoljiti občina. V vsakem primeru so stroški neprimerni in nepotrebni. Zato bi bilo vendar najbolje, da se ukaže sodiščem od strani ministrstva, naj pošljejo volivne imenike občinam, ki same napravijo takoj prepise. T. prepisi naj se na to potrdijo in obdrže namesto sedanjih izvirnih imenikov. Taka odredba se pač lahko izda, ne da bi bil s tem kršen zakon o volivnih imenikih. Če gre v drugih stvareh pojde tudi tu, da se obvarujejo občine nepotrebnih stroškov. Če meni oblast ali vlada, da tudi to ne gre, naj se pa enostavno preloži termin za uradno popravo za toliko časa, dokler se ne vrnejo originalni volivni imeniki iz Belgrada. Saj menda ne bodo večno ležali doli. Ko bodo končana dela v verifikacijskem odboru, naj pač imenike takoj nepokvarjene vrnejo.

— Kraljevo potovanje. Kakor poročajo belgrajski listi, namerava kralj v prihodnjih mesecih prepotovati Hercegovino, Dalmacijo in Črnogor. Lovčen obišče kralj o priliki blagoslovljenja tamkajšnje kapele, ki jo je dal zgraditi na lastne stroške in za katero je napravil načrte kipar Meštrović. Povo-dom tega potovanja bodo popravili razna pota, posebno one na Lovčen in med Barom in Kotorom. Ministrstvo za javna dela je že odobrilo potrebne kredite. Tako bodo Črnogorci in Dalmatinci na kratek način došli do boljših cest.

— Jugoslavija podpisala konvencijo o opiju. Dne 8. t. m. je končno tudi naš delegat v Zvezi narodov — Milutin Jovanović — podpisal konvencijo in zapisnik o opiju.

— Potovanje dunajskih tehnikov na Nizozemsko. Ob priliki velikonočnih počitnic priredi arhitektni oddelk dunajske tehnike pod vodstvom gg. profesorjev Theisa in Theuer-ja naučno potovanje preko Nemčije na Nizozemsko. Stroške za avstrijske slušatelje so se zavezali kriti avstrijski trgovski in gospodarski krogi. Ker je v omenjenem oddelku tehnike tudi obilo Jugoslovancev, so nas pozvali, da se tudi nekateri izmed nas udeležijo tega potovanja, ki je tudi za nas nemale važnosti. Potovalne ugodnosti se nam nudijo iste kot avstrijskim slušateljem. Za potne stroške moramo poskrbeti sami. Zainteresirani slovenski slušatelji se obračajo tem potom na vso slovensko javnost z nujno prošnjo, da vsaj nekaterim izmed njih omogoči to potovanje, čigar objestranski pomen ni treba posebej naglašati. Blagohotne darove sprejema naše društvo na: Technische Hochschule. — Za Akad. društvo jugoslov. tehnikov na Dunju: Zoran Rant, c. ing., t. č. tajnik.

— Uspesobljeno preizkušnje za osnovne in meščanske šole se prične na drž. moškem učiteljskem v Ljubljani dne 1. maja 1925 ob 8. uri zjutraj. Pravilo opremljene prošnje za pristup k usposobljenostni preizkušnji se naj predlože po običajni uradni poti pravočasno pristojnemu okrajnemu šolskemu nadzorniku, da bodo najkasneje do dne 20. aprila v rokah izpraševalne komisije. Kdor bi ne bil pripuščten, se bo pravočasno obvestil; posebna vabila k izpitu se ne bodo pošiljala. — Izpraševalna komisija za osnovne in meščanske šole v Ljubljani.

— Iz poštne službe. Marija Kovačičeva, poštna odpravnica v Straži in Karel Flisch, poštni odpravnik v Motniku, sta se odpovedala poštni službi.

— II. književna tombola Jugoslovanske Matice. Kakor že javljeno, so bile do 8. t. m. izrečane sledeče številke: 45, 90, 4, 63, 66, 9, 88, 65, 48, 25, 33, 74, 42, 57, 62, 27, 54, 75, 33, 77, 46, 49, 36, 79. Kdor je s temi številkami zadel čimkvin (pet števil) v eni vrsti), naj pošlje svojo tablico Pokrajinskemu odboru Jugo-

zgodila članu »Slomskove zveze« ali pa komurkoli. Če pa se bo »Tovariš« zavzel za stanovsko čast in ugled v večji meri kot doslej, tedaj mu bomo pridno sekundirali. Intrigirati in nezadovoljstvo sejati med UJU pa mi nimamo namena. — Naša skromna želja je le, da bi se UJU borilo z isto energijo za pravice učiteljskega stanu kot se je borila in se bori »Slomskova zveza«.

slovenske Matice v Ljubljani, in sicer najkasneje do 14. t. m. Opozarjamo pa ponovno, da so bile vse ambe zadete že s prvima dvema številkami, vse terne s prvimi tremi številkami in vse kvaterne s številkami od 45 do incl. 42. Prihodnje žrebanje se vrši dne 15. tm.

— Novi Jugoslovani državljani Združenih držav Severne Amerike. Meseca decembra l. l. je prejelo državljanstvo severnoameriških Združenih držav 342 Jugoslovancev.

— Izgon tujcev iz Združenih držav. Izseljeniški komisariat v Zagrebu naznanja: Obema zbornicama kongresa Združ. držav je predložen zakonski načrt o deportaciji — izgonu tujcev. V zvezi s tem zakonom se izvrši registracija tujcev. Ameriške oblasti računajo, da se vsako leto vtihtopli v Združene države do 200.000 izseljencev. Da se temu napravi konec, določa novi zakonski načrt, da se izvrši popis ali registracija vseh 7 milijonov tujcev, ki stalno bivajo v Združenih državah. Kdor se ne bo mogel izkazati s veljavnim dovoljenjem za naselitev v Združenih državah, ga bodo deportirali. Poslej bodo imeli vse tujce stalno na razpregledu in kogar zalotijo, da se je vtihtopil, izsedeja, pa naj je že tudi 20 let bival v Ameriki.

— Omejitve doseljavanja v Avstralijo. Naše poslanstvo v Londonu poroča, da je avstralska oblast na njegovo posredovanje dovolila, da se smejo jugoslovanski izseljenci, ki so dne 5. dec. 1924. odpotovali iz Gruza (s parnikom Cephee), vseliti v Avstralijo. Za mesec januar, februar in marec je pa doseljavanje omejeno mesečno na 50 izseljencev iz Jugoslavije, katerih vsak mora imeti s seboj najmanj 10 angleških funtov. Od meseca aprila t. l. dalje se bo smelo doseliti mesečno zopet po 100 Jugoslovancev, pod pogojem, da bo imel vsak s seboj najmanj 40 angleških funtov.

— Izseljevanje muslimanov iz Jugoslavije. Turška vlada je dovolila, da se izseli letos 30.000 muslimanov iz Jugoslavije v Turčijo. Naslednje leto se bo lahko izselilo iz naše države 50.000 muslimanov. Izseljencem bo vlada dala zemljo in žito, hiše pa si bodo morali napraviti sami.

— Cepilni tečaj. V državni trtnici v Bršlinu se vrši od 29. marca do 1. aprila t. l. 4 dnevni vinarski in sadjarski tečaj in sicer prva dva dni v Bršlinu, druga dva dni pa na drž. posestvu na Mali Loki. Za prehrano in deloma tudi za prenočišče bo za revnejše udeležence preskrbljeno. Ker se sprejme v ta tečaj le gotovo število tečajnikov, sprejema pri-glasila dr. upravitelj trtnice v Novem mestu (glavarstvo) le do 28. marca t. l.

— Nepošten revident. Dragutin Horvat, računski revident pri delegaciji ministra fin. v Zagrebu, je pomeveril 125.000 Din državnega denarja in pobegnil.

— Zandarja ubila kmeta. V Donji Moravi v Črnigori sta te dni dva žandarja ubila uglednega domačina Jovana Simonovića. Simonović je oral, ko sta žandarja prišla po zoranji njivi. Simonović je orožnika opozoril, naj hodita po poti, naka je nastal prepir, v katerem sta orožnika Simonovića ubila. Vsačani so orožnika zgrabili in oddali oblastem.

— Hraštinski pralni prašek se peni, čisti in razkužuje. 1024

Iz Primorske.

p Pogreb dr. Antona Gregorčiča. Dne 9. t. m. so ponesli dr. Antona Gregorčiča iz Gorice v St. Andrež k večnemu počitku. Pred hišo žalosti v Gorici so se zbrala zastopstva vseh slovenskih zavodov, korporacij in organizacij, mnogostevila duhovščina ter na tisoče ljudstva, dasi je bilo vreme skrajno slabo. Zbor »Mladike« je zapel žalostinko, nato se je razvil sprevod, ki ga je vodil župnik cerkve sv. Ignacija Picculini z veliko asistenco. Mrtvaški voz je bil poln krasnih vencev. V sprevodu je zastopal mestno oblast župan senator Bombig. Sprevod je najprej krenil v župno cerkev sv. Ignacija, kjer je cerkvenim obredom prisostvoval tudi nadškof dr. Sedej, S. prične se je poslovlil od svojega sobrata in prijatelja župnika Budina iz Pevme, nato pa je mešani zbor Glasbene Matice zapel »Blagor mu«. Potem je sprevod krenil proti južnemu kolodvoru, kjer je prevzel vodstvo štandredski župnik Kosovel, mrtvaški voz so pa obstopili štandredski fantje V Standrežu so bile vse hiše odete v črtno, na oknih so gorele luči. V župni cerkvi je duhovščina opravila žalne obrede, mešani zbor domačega društva pa je zapel žalostinko. Nato so krsto odnesli na pokopališče. Ob grobu so govorili dr. Karel Podgornik ter poslanca dr. Besednjak in dr. Wilfan, v imenu Štandražcev pa Ivan Rijavec. Tako se primorski Slovenci poslovili od velikega dr. Antona Gregorčiča, katerega delo bo rodilo sadove še bodočim rodovom.

p Smrtna kosa. V tržaški bolnišnici je umrl Ivan Škerjanec iz Bazovice, znan slovenski narodnjak in pevec.

p Nabrežinski kamen za milanski kolodvor. Pristojna oblast v Milanu je sklenila, da se zgradi novi milanski kolodvor iz nabrežinskega kamna. Nabrežinski kamenolomom naroče dobavo 3000 kub. m kamna.

p Neurje. Po izredno lepih in toplih zimskih mesecih je te dni tudi v Primorju zavihrala zima z burjo, snegom in nalivi. Temperatura je padla od 11 na 4 stopinje. Morje je bilo silno razburkano. Vihar je zalotil štiri jadrnice, ki so vozile iz Sočinega natja pesek. Ena se je potopila in sta dva mornarja utonila, o ostalih jadrnicah pa še sedaj nimajo nobene sledi.

Iz štajerske.

š Nadaljne podrobnosti o umoru Kraljiča. Iz Dobove nam poročajo: Cela tukajšnja okolica je zelo vznemirjena vsled strašnega roparskega umora mesarja Josipa Kraljiča. Očividno so se oddahnili vsi poštenj Dobovčani, ko se je kaj kmalu zvedelo, da morilec ni Slovenec. Kakor znano, je morilec Hotko sam priznal, da je prišel v Dobovo z namenom umoriti Kraljiča, kar se je tudi izvršilo. Na Kraljiča je oddal dva strela. Pri drugem je padel Kraljič mrtev na tla. Nato ga je oropal in zavlekel mrliča na železniško progo, kjer mu je vlak odrezal glavo, desno roko in nogo. Ropar Hotko je po tem groznem činu odšel tih domov, kjer je šel s svojo ženo ukradeni denar. Spati ni mogel celo noč. Ko je zvedel, da ga iščejo orožniki, se je prišel sam javiti, da bi odvrnil sum od sebe, toda takrat so imeli že precej obtežljivega materiala proti njemu in zato so ga kmalu nato aretirali. Ko so ga drugi dan peljali aretiranega skozi Dobovo, tedaj je stala skoro cela fara ob cesti z namenom, da vidi to žival v človeški podobi. Aretiranec se je množice očividno bal in prosil orožništvo naj ga varujejo pred morebitnim napadom. Zunanji izraz morileca napravi na prvi pogled pomilovalen vtis, toda njegovo obnašanje in odgovori kažejo, da je to pravi satanski, drzen človek, kateremu ni nič svetega. Omeniti moramo tudi, da zasluži naše orožništvo, zlasti še gospod Gračner, orožniški narednik, vse priznanje. Kar je storil gospod Gračner takoj, ko se je zvedelo o tej strašni stvari, se more le z največjo pohvalo omeniti. Ni pokazal samo požrtvovalnosti in odločnosti ter vztrajnosti, ampak tudi detektivsko spretnost. Zato mu je vsa poštena javnost globoko hvaležna in obenem zadovoljna, da ima tako izvrstnega moža v tem nevarnem kraju. Ni pa lepo, da se skušajo bahati, z uspehi in tje zadevi nekateri bratje Hrvati, ki niso imeli pri odkritju tega zločina niti najmanjše zasluge, ampak so se le prištelili zraven, ko je bilo že vse opravljeno.

Iz Ljubljane.

JUBILARJU PODJETNOSTI!

Ponosno se dviga mogočno poslopje tam ob takozvanem jubilejnom mostu v Ljubljani. Kdo ga ne pozna! Ta stavba z obširnimi številnimi panogami tiskarske stroke se prištevata po pravici med prve te vrste v Jugoslaviji. To obsežno ognjišče, ki služi krščanski prosveti in izomiki našega naroda, se je razvilo polagoma iz neznanih početkov do te veličine in sicer po prizadevanju in gmočnih žrtvah nesebičnih kulturnih delavcev, prijateljev našega ljudstva: slovenske duhovščine ter slov. katol. svetne inteligence, zlasti pa po žilavi vztrajnosti požrtvovalnih odborov Katoliškega tiskovnega društva. Pozabiti in prezreti pa ne smemo mož, ki so stali in stoje na prvih mestih kot tehnični strokovnjaki ter zvesti in zanesljivi sodelavci v območju K. T. D. V prvi vrsti omenjamo ravnatelja Karla Čeč-a, ki praznuje danes petindvajsetletnico svojega plodonosnega, marljivega in napredku tiskarstva posvečenega delovanja kot uslužbenec, faktor in ravnatelj »Jugoslovanske tiskarne« — tega največjega, najpopolnejšega in mnogostročnega tiskarskega podjetja v Sloveniji.

Malo je mož, ki bi bili tako podjetni, proračunljivi, dalekovidni in vztrajni, kakor je slavjenec Čeč. Z vnemo marljivostjo si je pridobil na podlagi nekajletnega gimn. študija izredno izobrazbo ter je trajno napredoval v temeljitim umevanju in zasledovanju novih tiskarskih iznajdb, kar je vse spretno izbral v povzdigo slovenske tipografije.

Ravn. Karla Čeč se je izučil tiskarstva v Novem mestu v bivši Krajčevi tiskarni. Kot stavec je bil sprejet v Katol. tiskarno 12. marca 1900. L. 1904. je postal tehnični vodja podružnice Katol. tiskarne v Postojni (R. Šeber nasl.). Čez dve leti nato je prevzel vodstvo Katoliške — sedaj Jugoslovanske — tiskarne v Ljubljani. Lastništvo mu je v priznanje zaslug ter radi obširnega delokroga podelilo naslov ravnatelja. Ravn. Čeč je prvi v Sloveniji uvedel rotacijo (klišarno); ustanovil je prvo einkografijo (klišarno); prvi uporabil tiskarsko tehniko offset (1920) ter prvi vpeljal črkolivarstvo (1924).

Če slavimo jubileje pisateljev in umetnikov, kar je prav in potrebno, naj z enako pravico poudarimo tudi zasluge delovnih in energičnih mož, kakršni je ravn. Čeč, ki je s svojo darovitostjo ter vztrajno pridnostjo veliko pripomogel, da se je izpočetka malenkostna Katoliška tiskarna razvila v mnogostroke in za prospeh krščanske kulture med Slovenci tako velevažno napravo.

Moža dela, vztrajnosti in zvestobe naj Bog ohrani v zdravju še mnogo let!

• • •

lj Pozor! Vsi bivši pomorci se baviijo na zelo važen sestanek, ki se vrši v petek dne 13. marca ob 8. zvečer v restavraciji »Sestica«. V interesu vsakega posameznika je, ker je sestanek strokovnega značaja, da se istega sigurno udeležijo.

lj Umrlj so v Ljubljani: Ivan Likozar, posestnik, hiralce, 67 let. — Peter Pavšič, delavec, 23 let. — Anton Potnik, pismonoša, 43 let. — Ivan Povž, hlapec, 47 let. — Marija Zupan, zasebnica, 62 let. — Helena Inkret, kuharica, 77 let.

lj Brezplačna zabava. Ker je vesel predpust minil, pač ni več prilike, da bi se človek pozabaval brezplačno v teh dragih časih kar na ulici. Razne prilike pa včasih nanese, da pride ljubljansko občinstvo na promenadi tudi po pustu na svoj račun. Ko sta sinoči okrog šeste ure zvečer dva redarja pripeljala iz Prešernove ulice mimo glavne pošte v Šelenburgovo ulico nekega precej kebrastega možička, je vse tri kar od vseh strani obklopile šetajoče se občinstvo. Redarja nista mogla s težkim bremenom ne naprej in ne nazaj. Pijančeka je zvedavost občinstva očividno zelo utrudila — tako, da si je zaželel stola, ki ga pa pred pošto v Šelenburgovi ulici navadno ni. Radi tega se je usedel kar na tla. Ker sta pa redarja hotela z njim hitro naprej, sta ga skušala dvigniti. Moža je to tako pogrelo, da se je vlegel na cesto ter je v veliko veselje zvedavih gledalcev otepal z vsemi štirimi okrog sebe. Ker sta pa postala moža postave vedno resnejša, je veseljak začel kričati: So geht's doch net! I' war ja Kavalierist! Končno so ga pobrle trde pesti stražnikov in ga odvedle do ogla Knaflrove ulice, kjer je slučajno stal zvedavi mizarček z vozičkom in pazno motril veseli dogodek. Lahen sunek in pijanček je ležal znak na vozičku, mizarček jo je pa odkuril po Knaflrovi ulici v prenočišče zastojkarjev.

lj Smrad v sredini Ljubljane. Tam, kjer se pričenja staroznamenita Kravja dolina, stoji na levi hiša enega izmed najbolj mogočnih ljubljanskih meščanov. Ob hiši dvorišče z nizko ograjo proti ulici, na dvorišču konjski hlev, tik hleva odprto gnojišče. — Komaj posijejo prvi topli žarki pomladnega solca, se širi močan hlevski vonj po sosesčini, da imajo od njega poseben užitek mimoidoči pasanti, še bolj pa stranke v sosesčini, ki morajo požirati včasih neznošen smrad, vrh tega pa še surovo vpitje in kletvine. — Prosimo odpomoci! proti smradu od zdravstveno-policijske oblasti.

lj Runo-čevlji. Usnjarska in čevljarska zadruška Runo v Trzinu — čevljarski oddelek — otvori s 16. marcem svojo lastno prodajalno čevljev v Ljubljani in sicer v trgovini Šubert, Mestni trg 9. V zalogi bodo vedno čevlji vseh velikosti, samo domače, ročno delo združenih čevljarskih mojstrov. Vsako soboto bo popoldan in isti trgovini en mojster, ki bo prevzel tudi dela na mero in v popravilo čevljev zadržnega izdelka. Cene bodo stalne in zelo zmerne; za pristnost in kakovost jamčijo vlačni mojstri; sprejemajo se tudi en gros naročila. Naslov: »Runo«, Trzin. — Kdor hoče imeti res solidno in trpežno blago, naj kupuje »Runo« čevlje. (1573)

Orlovski vestnik.

III. telovadna akademija Jugosl. Orlovske zveze v veliki dvorani Uniona.

V nedeljo 8. marca t. l. smo imeli priliko, da smo si ogledali orlovsko akademijo, ki hoče biti, kakor se zdi, vsako leto reprezentativna telovadna prireditev v Ljubljani. Prav je, da se to zgodi ravno v času, ko se je lahko svet navzli predpustnih zabav; s tem Orli pokažejo samoniklost svojega dela, zlasti treznosti in plemenitega vešbanja telesnih sil. Take salonske prireditve sicer res ne morejo biti pravo merilo za organizacijo, ki ji telovadni nastopi niso prva stvar, so pa potrebni za občinstvo in organizacijo. Orli so svojega uspeha tudi to pot lahko veselili, ne le radi tolikega in odličnega občinstva, ki je že dan poprej pokupilo domala vse prostore in je velik del moral oditi, temveč tudi glode svojega nastopa. Vsa prireditev se je vršila gladko in navdušeno občinstvo ni štedilo z odobravanjem.

Godba dravske divizije je pod vodstvom g. dr. Čerina otvorila spored s St. Premrlovo Fanfaro za III. slovanski orlovski tabor, ki v veličastnih postopih slika pohod orlovske množice — takoj za to so nastopili člani s prostimi vajami za l. 1923. Vse štiri vaje so sicer prirejene za večji efekt nastop v množici in se stopnjujejo iz primitivno sporejenih osnovnih gibov do lepih pokončnih in ležečih razmahov, a so prišle tudi v malem številu do popolne voljave in občinstvo jih je spremljalo z velikim odobravanjem. Za temi vajami so prišle ženske članske za l. 1925. Dasi so te

manj učinkovite in bi trdil, da imajo preveč mehkih gibov — več mest je zgolj rajalnih — niso zaostajale glede izvedbe za moškimi in so žele enako odobravanje. K obojim vajam je zložil godbo dr. Fr. Kimovec, ki se prav lepo prilaga značaju vaj in tedaj v enaki meri ustreza telovadcu in poslušalcu. In tako smo pri prostih vajah po Premrlovi in Kimovevi godbi končno vendarle prišli — upajamo da za vedno — iz primitivnih melodij narodnih pesmi, ki so bile včasih pravi monstrum neskladnosti med telovadbo in godbo. — Naslednja točka so bile vaje izbranih telovadcev na konju. Te vaje so pokazale, da smo zlasti na tem orodju, ki je precejšnjo merilo za kvaliteto telovadcev, prišli že na najvišjo stopnjo. Vse vaje, obvezne in poljubne, so bile izvršene po namenu in redek je bil gib iz zadrege. Tehnično najboljša točka je bila naravnost virtuozno plastično-ritmčno tolmačenje Hellerjeve etude št. 20. op. 47., ki so ga podajale 4 telovadkinje ob spremljevanju klavirja in žele gromovito priznanje. — Po odmoru je nastopila zopet vrsta izbranih članov na mirnih krogih, kjer so v enaki meri pokazali tehnično dozorelost, dasti se je tuptam pokazala še ne dovolj trdna zanesljivost. Bili pa so večinoma novi obrazi, ki ne kažejo na organizirano reprezentativno vrsto in nam povedo, da imajo Orli v svoji armadi dovolj odličnih telovadcev, ki bi bili kos tudi najtežavnijim nalogam. Pohvalno moramo omeniti tudi pripravo orodja, ki se je izvršila zelo spretno in ni nič motila razpoloženja. — 7. točka so bile vaje članice na besede: »Slovensko dekle poje«. Te vaje je spremljala godba na violino. Niso nam bile vse brez izjeme in enako všeč. Ne toliko radi euega ali dveh nategnutih gibov, ki spadajo v osnovno baletno gimnastiko, temveč veliko bolj radi miselne sestave teksta, vsaj v začetku. Imenoval bi to nadrobno podajanje programa na nepravem mestu ali prodajanje podobice. Salon je salon in svetna prireditev je pač posvetna. Globok vtis pa je napravil drugi del te točke in zlasti konec. Tudi simbolični gibi so boljši v drugem kot v prvem delu. Napaka te točke je tedaj tudi neharmonična vsebinska sestava, ki ravno radi tega ne more prav zadovoljiti. — Telovadba članov na drogih je zaostajala to pot za krogi in konjem. Novih stvari nismo videli, tudi sigurnost ni bila v splošnem tolika kot na prejšnjih dveh orodjih. V celoti pa moramo o orod. telovadbi ugotoviti, da se je izogibala starim, že izrabljenim vaj in da je vsaj občinstvu prinesla precej novega. — Čustveno najmočnejša točka je bila »Gor čez izaro«: 6 črno obledenih članice je simbolično tolmačilo pesem, ki jo je pel neviden ženski zbor. Mnogotero oko se je stisnilo v solzo. Te vaje, dalje »Slovensko dekle poje« in one na Hellerjevo etudo, ki jih je sestavil še mlad član, pričajo o izrednem telovadno oblikujočem talentu, ki ga Orli zelo potrebujejo. — Zadnjo točko »Jugoslovanska legendar« ki so jo na godbo A. Dolinarja sicer pravilno in ognjevitno izvajali Jesenščani, ima precej lepih mest, v celoti smo pa pogrešali v nji bolj razvezanih gibov in vsebinske poglobitve, ki bi bila zlasti za zaključno točko potrebna. Tako prireditev sama ni dobila dovolj poudarjenega vrha v masi, ki bi dala močno ozadje.

V celoti pa moramo ugotoviti, da je prireditev napravila najboljši vtis in da večina točk vzdrža pred najostrejšo strok. kritiko visok odstotek. Pohvalno omenimo še dejstvo, da se ni nobena točka ponovila, čeprav je občinstvo to večkrat burno zahtevalo. Tudi to je resnost! Program je tako potekel gladko in v pravem tempu, ter bil v poldrugi uri izčrpan. Prireditve so počastili s svojo navzočnostjo tudi gospod knezoškof dr. A. B. Jeglič, čehoslovanski generalni konzul g. dr. Beneš in avstrijski gen. konzul g. Selig. Fr. K.

Prosveta.

pr Simfonični koncert godbe Dravske divizije dne 16. t. m. nas bo seznanil s komponistom, katerega dosedaj še ni bilo slišati na sporedu Čerinovih koncertov. Fr. Lhotka, rektor kr. muzičke akademije v Zagrebu, je skladatelj »Jugoslov. Capriccio«, ki se v ponedeljek prvič izvaja v Ljubljani. Je to skladba visoke umetniške vrednosti, polna ognja in življenja, zgrajena na pristnih jugosl. motivih. Kjerkoli so jo izvajali, povsod je imela buren vspeh. Rektor Lhotka bo pri koncertu osebno navzoč. — Vstopnice za koncert prodaja trafika v Šelenburgovi ulici 1.

pr Pri cerkvenem koncertu v stolnici dne 23. marca bo polovica koncerta obsegala orgelske skladbe, ki jih bo izvajal ravnatelj stolnega kora Stanko Premrl. Na sporedu so: Frescobaldijeva Passacaglia, Bachova fuga v C-molu, Springerjeva zaigra iz koralne sonate, potem tri lirične skladbe: Bossijeva Molitev, Rusojev ofertorij in Chiesova Pastoral; za sklep pa Guilmantova čela druga orgelska senata v treh stavkih. Vse točke so nove in se pri dosedanjih koncertih v stolnici še niso izvajale. Koncert bo že radi teh skladb poučen in zanimiv ter vreden, da se ga vsak ljubitelj glasbe udeleži.

pr Smetanov koncert. V ponedeljek, dne 9. t. m. je dal v Filharmoniji praški profesor in znani klavirski pedagog Josip Jiranek kla-

virski koncert samih smetanovih skladb, po številu kakih osemnajst. Inicijativo za to in podobne Smetanove prireditve je dala najbrže še lanska stoletnica velikega češkega skladatelja, čigar učenec je Jiranek bil. Ideja, poživiti i Slovencem s klavirskimi skladbami spomin mojstra, nam je tembolj dobrodošla, ker so bile skladbe pri nas komaj komu znane, saj niso niti izšle v nam dosegljivih izdajah. Skladbe so večidel kazale značaj češke romantike. So to majhni in srednjeveliki lirični kosi deloma simetrične ali že povsem proste forme, z razborito romantično melodično in pristno češko ritmiko, ki si ugaajo čisto v plesnih formah, dasiravno imajo skozi skozi poetičen značaj kakor pri poljski parali Chopinu. Gospod interpret jih je podal s primernim temperamentom in tehnično z velikim klavirskim znanjem. Koncert ni bil kdovekaj obiskan.

V. pr Izšle so nove mašne pesmi za mešani zbor, deloma z orglami. Zložil Stanko Premrl. Cena 10 Din, 5 izvodov 40 Din, od 10 izvodov dalje po 6 Din. — Izšel je istega skladatelja Miserere za moški zbor. Cena 2 Din, več izvodov po poldrug dinar. Dobivajo oziroma naročajo se pri upravi »Cerkvenega Glasbenika«, Pred škofijo 12, I.

pr Filharmonična družba v Ljubljani vljudo obvešča vse koncertne abonente kakor tudi drugo občinstvo, da je IV. abonma koncert, ki je bil prvotno nameravan za ponedeljek dne 16. t. m. preložen na poznejši čas. Natančni datum objavimo pravočasno.

Narodno gledališče v Ljubljani.

DRAMA:

Začetek ob 20 zvečer.

Četrtek, 12. marca: IZGUBLJENE DUSE. — Red C.

Petek, 13. marca: STRIČKOVE SANJE. A. Sobota, 14. marca: Ob 15. uri: VERONIKA DESENISKA, dijaška predstava pri nižjih cenah. — Izven.

Nedelja, 15. marca: VDOVA ROŠLINKA. — Izven.

Ponedeljek, 16. marca: ROSMERSHOLM. R. B.

OPERA:

Začetek ob pol 20 zvečer.

Četrtek, 12. marca: BOHEME. Red F.

Petek, 13. marca: BRIVEC SEVILJSKI, gostuje Josip Rijavec iz Zagreba. Red B.

Sobota, 14. marca: MIGNON. Red D.

Nedelja, 15. marca ob 15. uri: BOHEME, gostuje Josip Rijavec iz Zagreba. Popoldanska operna predstava, Izven.

GOSTOVANJE GE. ZIKOVE IN G. ŠIMENCA.

V ponedeljek sta gostovala bivša ljubljanska, sedaj zagrebška operna solista ga. Zikova in g. Šimenc v »Pikovi dami«, ki jo je radi boleznj g. Rukavine dirigiral g. Balatka, v terek pa sta gosta nastopila v »Toski«, ko je obenem pel Skarpijo še tretji gost iz Zagreba, basist Vuškovič. Dirigiral je i »Tosko« namesto g. Rukavine g. Balatka. Šimenc in Zikova sta že naši publikli znana v teh kreacijah, tudi topot sta dala svoje najboljše. Vuškoviča ne poznamo dobro, zdi se pa, da je dober igralec, da pa ne razpolaga z glasom, ki bi bil primeren tej dramatični vlogi. Orkester kljub temu, da je g. Balatka dirigiral obe operi prvič in brez predhodne izkušnje, kvalitetno niti ni zaostajal za Rukavinovim. Obe operi sta bili dobro obiskani.

Narodno gledališče v Mariboru.

Četrtek, 12. marca: MIGNON. — AB. D. — (Kuponi.)

Učiteljski vestnik.

Urejene šolske razmere. V Ljubljani in v bližnji okolici je lepo število učiteljstva na razpoloženju; samo v Mostah je 5 takih; več tudi na Viču in enako drugod. V Kropi n. pr. poučujejo trije, 5 jih hodi pa po plačo. Kaos, kakoršnega še nismo imeli!

Lep dogodek. Tudi v Novem mestu je neka učiteljica na razpoloženju. Učenkam je hudo po nji. Zbrale so se in šle k nadzorniku in od nadzornika h glavarju prosit, da naj jo dala nazaj na šolo. G. glavarja je ta dogodek v resnici ganil in je deputaciji obljubil, da bo skušal ustreči lepi želji. Ne pa tako g. nadzornik. Poklical je k sebi gđ. učiteljico ter jo oštel, dasi je ona glede te lepe deputacije popolnoma nedolžna. Pride pa še lepše! O deputaciji je izvedelo tudi »napredno« učiteljstvo, to pa je šlo h g. glavarju ugovarjat željam učenk. Sedaj pa sodite. — Kdo je plemenitejši: učenke novomeške osnovne šole ali ondotno »napredno« učiteljstvo?

Plemenita obzirnost. Bivši desetletni nadzornik Janko Grad, ki je po milosti UJU-ja ob nadzorništvo ter definitivno nadučiteljsko službo v Mostah pri Ljubljani in je sedaj nastavljen v pobiljševalnici na Rakovniku, kjer poučuje komaj 14 dni, je bil že nadzorovan po g. Rapetu. Res, velikodušna plemenitost, če še pomislimo, da ima g. Grad družino še v Novem mestu in že štiri tedne bolno ženo v postelji, da so mu predstavili sina v Gorjancih, hčerko pa iz Novega mesta v Žužemberku. Če bi bil kaj takega naredil kdaj kakšni nadzornik Slomškar, ne bi mu odpustili UJU-jarji do sodnega dne.

Gospodarsivo.

g Sejmko poročilo iz Maribora. Na svinjski sejmi dne 6. III. 1925 se je pripeljalo 260 svinj, 1 ovca in 2 kozi. Cene so bile sledeče: Mladi prašiči 5—6 tednov stari komad 100 do 125 Din; mladi prašiči 7—9 tednov stari kom. 150 do 200 Din; Mladi prašiči 3—4 mesece stari komad 300—375 Din; mladi prašiči 5—7 mesecev stari komad 500—625 Din; mladi prašiči 8—10 mesecev stari komad 750—875 Din; 1 leto stari komad 1250—2000 Din; 1 kg žive teže 12—13 Din; 1 kg mrtve teže 16.25—17.50 dinarjev. Prodalo se je 104 komade.

g Prisišna poravnava Zadruga banke d. d. v Tuzli. Kakor poročajo iz Tuzle, je Zadruga banka d. d. v Tuzli zaprosila za prisilno poravnavo. Aktiva so 1,139.651 dinarjev, pasiva 2,830.534 dinarjev. Banka nudi 20 odstotkov brez obresti v treh enakih obrokih. Neprilike so povzročile špekulacije.

g Devizni promet na belgajski borzi. Poročali smo že o celokupnem deviznem prometu na belgajski borzi, ki je znašal 3460 milijonov dinarjev. Od tega odpade na devize: London 1,835.755 funtov za 626.6 milijonov dinarjev, Curih 41.5 milijona švicarskih frankov za 586.6 milijona dinarjev, Praga 179 milijonov Kč za 410 milijonov dinarjev, Milan 1186 milijona lir za 403.6 milijonov dinarjev, Newyork 4.9 milijona dolarjev za 368.1 milijona dinarjev, Dunaj 214 milijard aK za 240 milijonov dinarjev, Pariz 39.8 milijona frankov za 158.5 milijona dinarjev, Solun 60 in pol milijona dinarjev za 82.2 milijona dinarjev, Bukarešta 79.1 milijona lejev za 30.5 milijona dinarjev in Amsterdam 0.8 milijona goldinarjev za 23.9 milijona Din.

g 700 milijonov dinarjev novih obligacij »vojne škode«. Kakor javlja zagrebški »Der Morgen«, je bilo dosedaj izdanih za 3.800 milijonov dinarjev 3 in pol odstotne drž. rente za vojno škodo. Sedaj pa namerava vlada v kratkem pustiti v promet še 700 milijonov nominalne. To bo škodljivo delovalo na tečaj vojne škode, ki se je zadnje čase zelo popravil.

g Izkaz Narodne banke z dne 28. februarja 1925. (Vse v milijonih dinarjev; v oklepaju razlika napram 22. februarju 1925.) Aktiva: Kovinska podloga 441.6 (— 4.5), posojila na menice in vrednostne papirje 1354.8 (— 24.7), račun za odkup kronskih novčanic 1186.3, račun začasne zamenjave 368.0, državni dolg 2966.3, vrednost založenih državnih domen 2138.3, saldo raznih računov 469.7 (— 54.1), skupaj 8.945.3; pasiva: glavica 25.6 (+ 0.1), rezervni fond 5.8, bankovci v obtoku 5759.8 (+ 30.8), račun začasne zamenjave 368.0, državne terjatve (— 26.3), razne obveze 583.4 (— 88.5), vrednost založenih državnih domen 2138.3, saldo raznih računov 469.7, skupaj 8.945.3.

g Delniške družbe v Sloveniji. Po podatkih, ki jih je navedel vseučiliški profesor dr. A. Bilimović na svojem predavanju o delniških družbah v Sloveniji dne 10. t. m. v društvu »Pravnik«, je bilo na koncu leta 1924 v Sloveniji 91 delniških družb z delniško glavnico 337.2 milijona dinarjev. Od tega odpade na mlekarstvo 1 delniška družba s kapitalom 500.000 dinarjev, na rudarstvo in topilništvo 2 z 51 milijoni, na industrijo 55 družb s 147.4 milijona dinarjev, na trgovino 9 družb z 8.7 milijona dinarjev, na kreditne zavode (banke) 17 s 125.5 milijona dinarjev, na transport in špedicijo 4 s 3.8 milijona dinarjev in na razne 3 družbe s 300.000 dinarji. Da je predavatelj upošteval zvišanje nominalne vrednosti delnic Trboveljske premogokopne družbe (od 50 na 200 dinarjev), ki se je izvršila 30. decembra

lani (glej »Slovenec« z dne 31. dec. lani; pa najbrže še ni bilo sodno registrirano ob datumu sestave podatkov), bi se višina kapitala 91 delniških družb povečala na 487.2 milijona dinarjev. Tako bi imele delniške družbe Slovenije okoli pol milijarde delniškega kapitala.

g Občni zbori. Pašna zadruga pri Sv. Ambrožu nad Cerkljami pri Kranju, r. z. z. o. z., 19. marca 1925; Splošno kreditno društvo v Ljubljani, r. z. z. o. z., 19. marca 1925; Keramična industrija d. d. v Zagrebu, 21. marca 1925; Zadruga banka v Ljubljani 26. marca (na dnevnem redu je tudi zvišanje delniške glavnice od 3 na 5 milijonov dinarjev); Triglav, tovarna hranil v Šmarci pri Kamniku (sklepalo se bo tudi o razpustu družbe), 20. marca 1925.

g Konsorcijski Ljubljanskega velesejma ima redni občni zbor 23. marca 1925, na katerem likvidira in se ustanovi r. z. z. o. z., katere občni zbor se vrši istega dne uro kasneje.

g Avstrijska zunanja trgovina v letu 1924. Po uradnih podatkih je znašal uvoz v Avstrijo v teku lanskega leta 3335 milijonov šilingov, vrednost izvoza pa 1820 milijonov šilingov. Potemtakem je bila bilanca avstrijske zunanje trgovine za lansko leto pasivna za 1515 milijonov šilingov ali 1052 milijonov zlatih kron, medtem ko je bila pasivnost v letu 1923 okroglo 800 milijonov zlatih kron. Uvozilo se je živil lani za 755 milijonov zlatih kron, izvozilo pa se je fabrikatov lani za 985 milijonov zlatih kron.

g Največja delniška družba na svetu. »American Telegraph and Telephone Company« v Newyorku, največja delniška družba na svetu, povišuje delniško glavnico od 1 na pol-druho milijardo dolarjev.

g Promet v gruškem pristanišču. V gruško pristanišče je prišlo lani 2331 ladij s 852.703 tonami napram 2068 ladijam s 775.770 tonami v letu 1923.

Borze.

Dne 11. marca 1925.

DENAR.

Zagreb. Italija 2.54—2.57 (2.5280—2.5580), London 296.1250—299.1250 (295.50—298.50), Newyork 61.82—62.82 (61.64—62.64), Pariz 3.1850—3.2350 (3.1750—3.2250), Praga 1.84 do 1.87 (1.8380—1.8680), Dunaj 0.0870 do

0.0890 (0.0868—0.0888), Curih 11.95—12.05 (11.94—12.04), Amsterdam 24.74—25.04.

Curih. Belgrad 8.40 (8.35), Budimpešta 0.0072 (0.0072), Berlin 1.2370 (1.2370), Italija 21.30 (21.22), London 24.7950 (24.77), Newyork 519.50 (519.60), Pariz 26.90 (26.65), Praga 15.45 (15.45), Dunaj 0.007330 (0.007330), Bukarešta 2.55 (2.55), Sofija 3.80 (3.80).

Dunaj. Devize: Belgrad 11.38, Kodanj 127.30, London 33.87, Milan 29.04, Newyork 709.35, Pariz 36.64, Varšava 136.25. Valute: dolarji 704.00, angleški funt 33.69, francoski frank 36.50, lira 29.03, dinar 11.30, češkoslovaška krona 20.94.

Praga. Devize: Lira 138.75, Zagreb 54.25, Pariz 174, London 161.30, Newyork 33.80.

Newyork. 10. marca. Belgrad 160.75, London 477, Pariz 515, Rim 409.50, Curih 19.245, Praga 296.75.

VREDNOSTNI PAPIRJI.

Ljubljana. 7-odstotno investicijsko posojilo iz leta 1921. 65—68, 4-odstotno kranjsko deželno posojilo iz leta 1888. 22.50 (blago), 4 in pol odstotno kranjsko deželno melioracijsko posojilo iz leta 1911. 22.50 (blago), 4 in pol odstotno kranjsko deželno posojilo iz leta 1917. 22.50 (blago), 2 in pol odstotna državna renta za vojno škodo 158 (blago). Celjska posojilnica, Celje 210—214, Ljubljanska kreditna banka, Ljubljana 235 (denar), Merkantilna banka, Kočevje 104 (denar), Prva hrvaška štedionica, Zagreb 940—948, Kreditni zavod za trgovino in industrijo, Ljubljana 192—200, Strojne tovarne in livarne, Ljubljana 135 (blago), Združene papirnice Vevče 100—112, Nihag, d. d. za ind. i trg. drvom, Zagreb 89 (denar), Stavbna družba, Ljubljana 275—285.

Zagreb. Hrvatska Eskomptna banka, Zagreb 122—124, Hrv. slav. zem. banka, Zagreb 66, Jugoslavenska banka, Zagreb 107—108, Ljubljanska Kreditna banka, tu 235, Prva hrvaška štedionica, Zagreb 945, Slavenska banka, Zagreb 70, Dioničko društvo za eksploatacijo drva, Zagreb 58, Hrv. slav. d. d. za ind. šečera, Osijek 710—715, Našica 45—50, Guttman 495, Slavonija 57—58, Trboveljska premogokopna družba, tu 425, Vojna odškodnina 155—156, 7-odstotno inv. posojilo 67—68.

Dunaj. Alpine 380.600, Greinitz 138.000, Kranjska industrijska družba 442.000, Trboveljska družba 478.100, Hrvatska eskomptna banka 140.000, Leykam 138.000, Hrvatsko-slav. dež. hip. banka 71.800, Mundus 795.000, Slavex 185.000, Slavonija 63.800.

BLAGO.

Ljubljana. Les: Trami, merkantilno tesani, lepo, suho blago od 11—13—24—29, feo. Postojna, 3 vag. 390 (zaklj. 390). Smrekovi in jelovi plohi, 40, 50 in 60 mm, feo. Postojna 362 (denar). Bordonali, 6—9 m, 9—12 m, 35—35, 40—40, feo. meja 455 (denar). Bukovo oglje, la, vilano, feo. meja 118 (denar). — Zito in poljski pridelki: Pšenica sremeska, par. Ljubljana 490 (blago). Pšenica medjimurska, kar. Ljubljana 475 (blago). Odpadek pšenice, par. Ljubljana 325 (blago). Otrobi pšenični, drobni, pol pap. pol juta vreče, feo. Ljubljana 205 (blago). Koruza nova, prompt, feo. sremeska postaja 182.50 (blago). Koruza nova, april, maj, junij, feo. Postojna tranz. 260 (blago). Oves makedonski, feo. Ljubljana 340 (blago). Ajda siva, feo. štajerska postaja 310 (blago). Ajda siva, feo. medjimurska postaja 325 (blago). Ajda siva grašč. feo. medjimur. post. 337.50 (blago). Laneno seme, zimsko, feo. Ljubljana 700 (denar). Bučne peške, neresetane feo. hrvaška postaja 450 (blago). Bučne peške, rešetane, feo. hrvaška postaja 500 (blago). Stročnice, sadje: Fižol ribičan, čist, feo. Ljubljana 320 (denar). Fižol koks, čist, feo. Ljubljana 340 (denar). Kemični produkti: Modra galica, 98—99, feo. Postojna trz. 646 (blago).

Novi Sad. Pšenica 450, koruza 180, za mare-april 195, moka bazis »0« 655. Položaj nestalen.

Newyork. 10. marca. Pšenica 205.75, koruza 136.50.

Chicago. 10. marca. Pšenica za maj 187.40, za julij 164.40, za september 151.40. Koruza za maj 130.50, za julij 133.24, za september 132.75.

Naznanila.

Franciščanska prosveta. V nedeljo, 15. t. m. ob pol 8. zvečer v Rokodelskem domu »Meškov večer«. Slavnostni govor je iz prijaznosti prevzel g. dr. Joža Lavrenčič. Mošk zbor zapoje koroške narodne pesmi. Deklamacija: Ob vrnitvi. Alegorija: Pesmi samotarja. Prvo dejanje drame »Matic«. Vstopnice se dobe na samostanski porti in pred prireditelji v Rokodelskem domu. Prijatelji in člani društva uljudno vabljeni.

Starešinski sestanek bo v petek, 13. t. m. ob 8. v dvorani Akad. doma. Tema: debata o našem časopisu. Starešine in akademiki vabljeni, gostje dobrodošli. — Predsednik.

Glavna skupščina Zveze za tujski promet v Sloveniji se vrši 24. marca ob 10 v sejni dvorani Mestnega magistrata v Ljubljani. V slučaju nesklepnosti se vrši skupščina pol ure kasneje istotam in z istim dnevnim redom.

Mladeničem, ki odhajajo ta mesec k vojakom priporočamo sledeči knjižici:

Srbska početnica. Za Slovence priredil dr. I. P. Cena Din 12. Velike važnosti za vsakega Slovenca, posebej pa za slehernega vojaka je, da je zmožen cirilice v pisavi in branju. To mu nudi knjižica, ki ga seznani ob enem s posebnostmi srbohrvaškega jezika.

Šta treba kao vojnik da znam. Kratka razlaga vojaške službe, Uredba vojne discipline, Opis orožja in municije, Služba v vojni itd. Prepotrebna knjižica za vsakega vojaka, da se seznani z vojaškimi dolžnostmi. Cena Din 26. 50.

Naroča se v Jugoslovanski knjigarni v Ljubljani.

Ljubezen in zlato.

Angleški spisal Jack London, prevel J. M.

Najhujše pri vsem tem je bilo, da je Daylight vedel, da je resnica. Vedno mu je prišla v spomin ona poslednja noč, ko jo je bil zadnjikrat videl. Tisti čas se v misel ni vzel vsega, ko pa se je sedaj oziral nazaj, ga je strašila vsaka malenkost, ki se je bila takrat prigodila. V svitu tragičnega dogodka je mogel razumeti vse — njeno pokojnost, ono mirno gotovost, kakor da bi se bila vsa nadležna vprašanja življenja izgledila in izginila, in tisto gotovo eterično milino v vsem, kar je spregovorila in storila, ki je bila malone materinska. Spomnil se je, kako je zrla vanj, kako se je smejala, ko ji je pravil, kako se je zmotil Mickey Dolan, ko je v Skookum Gulchu zastavil s svojimi kolci kos zemlje. Njen smeh je bil lahno radosten, dočim mu je hkratu manjkala moč prejšnjih časov. To ne, da bi bila resna ali pobita. Uprav nasprotno, bila je tako očito zadovoljna, tako polna miru. Za nos ga je vodila, bedaka, kakoršen je bil. Tisto noč mu je celo prišlo na misel, da so jo minula njena čustva do njega; ta misel ga je vradostila in v duhu si je slikal bodoče prijateljstvo med obema brez tiste moteče ljubezni.

In potem, ko je stal s čepico v roki pri vratih in ji voščil lahko noč. Tistikrat ga je čudno in neodno dirnilo, da se je sklonila in mu poljubila roko. Počutil se je kakor bedak, sedaj pa je trepetal, ko se je oziral v duhu nazaj in iznova občutil dotiklaj njenih ustnic na roki. Poslavljal se je od njega, poslavljal za vedno, in on se ni niti zmisil ni na to. V tistem trenutku in ves večer je bila hladnokrvno in premljeno odločena umreti. Samo da bi vedel! Akoprav nedolaten od nalezljive bolezni, bi jo bil vzlic temu poročil, ako bi imel le najmanjšo slutnjo o njeni nameri. In vendar je zopet vedel, da je imela neki neupogljiv ponos, ki ji ne bi dovoljeval, da bi sprejela zakon kot nekak čin človekoljubja. Koncem koncev v resnici ni

bilo rešitve zanj. Bolezen ljubezni jo je bila popolnoma prevzela in bilo ji je že od početka usojeno, da umre za njo.

Edina možnost za njo je bila, da bi tudi on nalezl to bolezen. V njeno nesrečo je ni. Ako pa bi jo bil, bi jo najbrže od Frede ali kake druge ženske. Ljubezen! Na misel mu je prišel Dartworthy, neki visokošolec, ki je zastavil s kolci bogati kos zemlje ob Bonanzi nad Discovery Creekom. Splošno je bilo znano, da je bila starega Doolittla hči Berta do ušes vanj zaljubljena. Ko pa je nalezl bolezen, jo je nalezl od žene polkovnika Walthstone, velikega rudarskega strokovnjaka Guggenhammerjev. Posledica vsega tega so bili trije slučajni blaznosti: Dartworthy, ki je prodal svoj rudnik za eno desetino njegove vrednosti; uboga žena, ki je žrtvovala svoj dobiček in ugled v družbi, da je pobegnila z njim v odprtem čolnu dol po Yukonu; pa polkovnik Walthstone, bruhajoč umor in pogibelj, drveč v drugem odprtem čolnu za njima. Cela grozota žalost je odplavala po blatnem Yukonu mimo Circle City in se polizgubila v daljni divjini. Ampak v vsem je tičala ljubezen, ki je razdrla življenje moških in žensk, jih tirala v pogubo in smrt, prevrnila vse, kar je bilo razumno in preudarno, naredila iz krepostnih žensk nečistnice ali samomorilke, in lopove pa morilce iz mož, ki so vedno bili čisti in pošteni.

Prvič v svojem življenju je Daylightu upadlo srce. Bil je silno in priznava oplašen. Ženske so bile strahovito bitja in klika ljubezni je bila osobito obilna v njihovi okolici. In vendar so bile tako ne-skrbne, drzne in brez strahu. Njih ni strašilo, kar se je pripetilo Devici. Še bolj zapeljivo kot poprej se je iztegovale roke proti njemu. Daylight je bil pravcati dobiček za večino poprečnih žensk, celo brez svojega premoženja, vzeti zgolj kot možak dobrih trideset let, sijajen korenjak, in enake zunanosti in dobrodružnosti. Ko pa se je tem naravnim prednostim pridružila romantičnost, ki se je družila z njegovim imenom, in silno premoženje, ki je bilo njegova last, ga je

takorekoč vsaka prosta ženska, ki jo je srečal, merila s precejšnjim, vzradoščenim očesom, da ne omenimo več kot ene ženske, ki ni bila prosta. Druge moške bi to pokvarilo in jih zapeljalo, da bi izgubili glavo; edini učinek nanj pa je bil, da je njegova bo-jazen postala še večja. Zaradi tega je odklonil večino povabil v hišo, kjer bi se utegnil sestati z ženskami, in je zahajal med samce pa v salun pri Moosehornu, kjer ni bilo plesišča.

Trinajsto poglavje.

Šest tisoč ljudi je prebilo zimo leta 1897. v Dawsonu; delo ob potokih je šlo hitro od rok, izza onstran prelazov pa so prihajala poročila, da čaka še sto tisoč na spomlad. Pozno neki popoldan se je Daylightu na terasasti ploščadi med French Hillom in Skookum Hillom prikazal še obširnejši privid prilik. Pod njim je ležal najbogatejši del Eldorado Creeka, in ob Bonanzi se mu je pomikalo oko milje daleč navzgor in navzdol. Celo ozemlje je bilo do vrha oropano drevja in goli obronki so vsepovsod kazali znamenja preluknjanja in prevrtanja, ki jih ni mogla prikriti niti snežna odeja. Pod njim so stale kočje na vse strani. Vendar ni bilo mnogo ljudi videti. Odeja dima je polnila doline in izpreminjala sivi dan v otožni mrak. Dim se je vzdigoval iz tisočih lukenj v snegu, kjer so se globoko ob trdi skali plazili ljudje po zmrznjenem blatu in pesku, strgali, kopali in nepretrgoma netili nove ognje, da bi stili pritisk mrzota. Tupatam, kjer so kopali nove rove, so ti ognji rdeče plameneli. Moške postave so se plazile iz lukenj ali izginjale vanje ali pa so z vitlom dvigale otajani pesek na privzljignjenih odrih iz surove obsekanega lesa na zemeljsko površino, kjer je na mah zopet zmrznil. Razdrtine pomladnega izpiranja je bilo videti vsepovsod — kopice izpiralnih rak, dele lesene vodne napeljave, ogromna vodna kolesa — sama podrti ropotija cele vojske zlata blaznih ljudi.

(Dalje sledi.)

Oglasi v »Slovenec« imajo vedno uspeh!

Turistika in sport.

GRADJANSKI ŠK (Zagreb) : PRIMORJE 7 : 0.

Gostovanje hrvaškega nogometnega prvaka, Gradjanskega ŠK iz Zagreba, je vzbudilo med našo apatično publiko vendarle precej zanimanja, četudi mu je bilo za protivnika na 5. mestu naše prvenstvene tabele stoječe Primorje, kar je že vnaprej obetalo le neenake boje.

Gradjanski je nastopil s sledečim moštvom: Mihelčič—Polj, Verderber—Remec, Rupec, Ivančič—Babić, Götz, Mantler, Pavleković, Kersting. Visokih pričakovanj, ki se jih je stavilo v renomirane goste, Gradjanski to pot pač ni izpolnil v polni meri. Mogoče je bil vzrok ta, da Primorje za enkrat še ni protivnik, ki bi ga mogel prisiliti, da razvije vse svoje sile. Tudi rezervne moči so deloma le slabo izpolnile svoja mesta. Posebno velja to za levo stran napadalne vrste in za Ivančiča, medtem ko sta bila branilca svoji sicer ne težki nalogi dorasla. V tehničnem oziru je bilo pač celo moštvo na višku, toda takšno ni podalo kaj posebnega ter publike s svojo igro ni moglo ogreti. V napadalni vrsti so bile karakteristične strme predločke in nekatere uspele rošade dvojice Mantler—Götz in Götz—Babić ter mestoma jako nagla kombinacija. Individualno sta stala visoko nad svojo okolico srednji krilec Rupec ter srednji napadalec Mantler. Prvi je bil vzoren dirigent moštva, vsak hip na svojem mestu, izvrsten v podajanju v forward in vključ svoj nizki

rasti najboljši igralec z glavo. Drugi zaslužil v polni meri naziv idealnega vodje napada, je prevejal igralec velike rutine in bogatega repertoarja trikov; računati je mogel žal le z desno polovico forwarda, kajti leva stran je totalno odpovedala. Od ostalih sta se vsaj v drugem polčasu uveljavila še Babić in Götz. Mihelčič, naš stari znanec iz Hermesa, je pokazal pri prestrezanju daljših podložk hiter start in svoj izredno dolgi odbojni udarec, drugače pa skoro ni imel prilike, da bi se v голу odlikoval.

Primorje se je lotilo pretežke naloge z veliko ambicijo in požrtvovalnostjo. V moštvu je zelo manjkalo Birse, v katerem so mlajši igralci navajeni videti svojega dirigenta. Glavno breme igre je moral nositi obrambni trio, ki je bil obenem tudi najboljši del moštva. Halfi so pod silnim pritiskom omagali že tekom prvega polčasa; omeniti bi bilo med njimi agilnega in tehnično že dokaj dobrega Windischja. Najslabše je bilo domače moštvo v napadu, ki je po začetnih brezuspešnih naporih izgubilo vsako sposobnost do kakršnekoli sistematične ali strnjene akcije.

Igra se je gibal v prvem polčasu, ko je imel Gradjanski za zaveznika še veter, skoro samo na polovici Primorja. Po zamenjavi prostora ob stanju 3 : 0 se je premoč gostov nekoliko zmanjšala, tako da je tudi domače moštvo moglo izvesti nekoliko napadov. Razmerje kotov je znašalo 11 : 0; za Gradjanskega je nekoliko slabo izpričevalo, da je bilo od teh 11 kotov nič manj kot 7 streljanih gladko v out.

Igro je vodil mirno in korektno g. Krmaršič. Oporekati bi bilo njegovemu pojmovanju nekaterih foulou.

Predigra med LASKom in rezervo Primorja je končala z rezultatom 4 : 1 za LASK.

Prvenstvene nogometne tekme v Sloveniji so se v nedeljo nadaljevale po določenem razporedu. V Ljubljani se je vršila dopoldne tekma med Slovanom in Slavijo. Slovan se je pokazal v svojem prvem letošnjem nastopu z dobre strani ter zmagal po lepi igri z 9 : 0. Moštvo bo le v prid, ako še bolj omili svoj tradicionalni sistem kick and rush ter posveti vso pažnjo kombinaciji.

Prvenstvena tekma med Jadranom in Hermesom je po zanimivi, zelo živahni igri končala z neodločnim rezultatom 1 : 1. Za obe moštvi je bil to prvi letošnji nastop, zato ne eno ne drugo še ni doseglo svoje lanske forme. Kljub nekaterim spremembam v sestavi moštva sta oba kluba ohranila svoj način igre: Hermes skuša doseči uspehe predvsem s skupno igro, Jadran polaga večjo težnost na start in hitrost. — Tudi predigra rezervnih moštev je končala z neodločnim izidom 2 : 2.

V Celju sta se sestala SK Celje in SSK Maribor. Zmagal je po trdem boju sicer Maribor s 3 : 1, toda pri vsem tem je imelo Celje v polju večinoma premoč, katere pa napadalna vrsta ni mogla izrabiti, ker je bil mariborski vratar Geuer v izredni formi.

Prvenstvena tabela I. razreda izkazuje po nedeljskih tekmah sledeče stanje: Ilirija 14 točk, Rapid 10, Jadran 8, Hermes 6

(11 : 14), Primorje 6 (14 : 22), Maribor 5, Celje 1; pri tem so absolvirali vsi klubi po 7 tekmah, le Maribor 8. Prihodnj onedeljo igrajo Ilirija : Jadran, Primorje : Maribor, Celje : Hermes, LASK : Svoboda, Merkur (Maribor) : Svoboda (Maribor).

V Zagrebu se je vršila v nedeljo prvenstvena tekma med HASKom in Concordijo. Rezultat 2 : 1 za Concordijo znači precejšno presenečenje ter potisne HASKa, ki je veljal pravkar še za najmočnejše zagrebško moštvo, celo na 3. mesto, za Gradjanskega in za Concordijo. Sparta je zmagala nad Željezničarji z enakim rezultatom.

Kranjska gora. (Sneg. Poročilo od 11. t. m.) Ob 7. — 8 C. Barometer se dviga. Nebo brez oblakov, ozračje je mirno. — Sneg prši — 40 cm — nekompaten in sipek, da na ovinkih kar praši. Smuka idealna! Saninec zelo dober!

Meteorologično poročilo.

Ljubljana 10. m. m. viš.

Normalna barometerska višina 736 mm.

čas opazovanja	temperatura v m.m.	relativna vlaga v %	prilivni veter v m.	neog. veter v m.	prilivni veter v m.
10./3. 21 h	733.3	1.3	0.8	jasno	—
11./3. 7 h	734.6	— 1.4	0.7	jasno	—
11./3. 14 h	732.9	4.6	1.5	jasno	SS

MALI OGLASI

Vsaka drobna vrstica 150 ali vsaka beseda 50 par. Najmanjši 5 Din. Oglasi nad deset vstic se računajo višje. Za odgovor znakol

Dekle dobra računarka, iz poštene hiše, bi se rada izučila v trgovini z meš. blagom. Ponudbe na upravo pod Dekle št. 1527.

Dobre ŠIVILJE dobijo šivati na dom, že vrezano, moške in ženske arajce. — Vprašati pri »TEXTILIJ« d. d., Ljubljana, Krekov trg 10.

MOČAN UČENEC z dobrim spravealom — se sprejme. — Ponudbe na: L. Gutenbergovi dedici, umetni milin, trgov. z meš. blagom in elektrarna, MEŽICA, p. Prevalje. 1561

PRAZNO SOBO preprosto, ISČE upokojenka v Mariboru, Celju ali Novem mestu. Na željo bi isto služila. — Ponudbe prositi na upravo »Slovenca« Maribor pod Mirna in poštena.

Postena, snažna in marljiva **deklet** stara 19—26 let, ki razume kuho in drugo lahko delo, za boljše hišo, se sprejme takoj. Ozira se le na dostojne osebe. — Naslov v upravi št. 1525.

KUPI SE manjša **stanovanjska hiša** v Ljubljani ozir. predmestju, v dobrem stanju. — Ponudbe na upravo lista pod »HISA«.

LOKOMOBILA - Wolf na kolesih, 18 K.S., skoraj popolnoma nova in ves jezeje za eno ali dve benedicjanki, se po nizki in ugodni ceni proda skupno ali posamezno. — Kje, pove uprava »Slovenca« pod št. 1528.

Tkalski mojstri imajo že dolgoletno prakso, se potrebujejo v Tekstilni industriji a. d. Beograd, Kralja Petra 31. Reflektanti naj predložijo pis. ponudbe z vsemi podatki in fotografijo.

Stružnica za les se kupi. Ponudbe z navedbo cene na upravo lista pod št. »Stružnica« št. 1559.

Upokoj. orožn. NAREDNIK išče mesto skladiščnika, paznika, boljšega sluge itd. Ponudbe prositi pod »Vestem« št. 1543 na upravo lista.

Laboranta za metalurški laboratorij išče za takojšnji nastop svinični rudnik v Mežici. — Podrobne ponudbe z navedbo plače na gornji naslov.

Sprejme se takoj prav poštena in vajenka - pridna - za specerijsko trgovino, katera ima že enoletno učno dobo ali pa je že izučena. — Ponudbe pod »Vajenka 1925-1489« na upravo »Slovenca«.

ISČEM SLUŽBE kot VAJENEC za trgovino z mešanim blagom ali samo manufakturo. Imam 3 razr. gimnazije. Vešč sem srbohrvaščine in italijanščine. — Ponudbe na upravo lista pod: »Brez starišev« 1554.

STANOVANJE z 1 ali 2 sobama in kuhinjo, ev. le velike nemebljovana soba, se ISČE za takoj. — Ponudbe na upravo lista pod: »Dobro plačilo« 1552.

Knjigovodstvo in vsa pisarn. dela v manjših podjetjih oskrbuje po nekaj dni v tednu prvovrsten trg. uradnik, spreten knjigovodja. Prevzame vpeljavo knjigovodstva in izdelavo bilance tudi pri podeželskih podjetjih. — Ponudbe upravi lista pod »Sigurna kalkulacija«.

Pisalni stroj rabljen, toda v brezhibnem stanju, proda »Posredovalec«, Sv. Petra cesta št. 23.

Skladišče se ISČE za takoj ali pa s 1. aprilom t. l. — Ponudbe na upravo »Slovenca« pod št. »Suho in zračno«.

NA STANOVANJE se sprejme mirna gospodična iz mali družini. Lahko takoj. Naslov pove uprava »Slovenca« pod št. 1560.

BELE KOZE kupim — 20 komadov — franko postaja v Sloveniji. Prodajalec koz se prosi, da pošlje najnižjo ceno za komad. Pridem jih sam prevzeti in plačati. — Naslov: Teropiš Franc, dr. gosliorica, pošta Vrnjačka Banja, Srbija. 1558

V medvodsko - škofjelški okolici SE JE ZATEKEL

mlad pes ruja barve, volčje pasme in sliči na ime »Volke«. Kdor kaj ve o njem, naj sporoči proti nagradi na hotel »Staro postaje« — Kranj. 1529

MODISTKA samostojna mož, se TAKOJ SPREJME v prvovrstem modnem salonu v Ljubljani proti dobri plači. — Naslov pove uprava »Slovenca« pod številko 1545.

Štev. 5936.

RAZGLAS.

Mestni magistrat Ljubljanski razpisuje ODDAJO TESARSKIH, KROVSKIH in KLEPARSKIH DEL za napravo novega prizidka mestne električne centrale v Ljubljani.

Vsi potrebni podatki se dobe med uradnimi urami v mestnem stavbnem uradu, Lingarjeva ulica 1. Ponudbe je vložiti najkasneje do 17. marca 1925 opoldne pri imenovanem uradu.

MESTNI MAGISTRAT LJUBLJANSKI, dne 11. marca 1925.

TALMONE ČOKOLADA

Zahtevajte jo povsod!

Dr. konces. zas. učilišče za **strojepisje** učna ura 6 Din.

Gita PETAC, Ljubljana, Valvazorjev trg 6, pritličje.

Zastopstva in raznovrstna kom. naročila za dundjski trg sprejema in izvršuje vestno: L. TOMEC — Wien XVIII, Plenergasse 17. 1376

Prodajam stroje za cementno opeko navadno, oglati okroglo in zarezo. — Blago je dobro ohranjeno, cene ugodne. — Ponudbe je nasloviti na: A. TRŠAN — Jesenice.

Vsak dan sveže namočena **POLENOVKA**

ANTON VERBIČ LJUBLJANA.

SREBRNE KRONE kupim. — Ponudbe na upravo pod »Krone« 1556.

OREHE lepo rumeno suhe, KUPI trgovina KNEZ, Radovičja.

GLASOVIR - klavir 170 cm dolg, v dobrem stanju, napredaj za 8000 Din v Radovičji, hiš. št. 46. Glasovir je pripravljen za društv. dvorane.

FOTO-KAMERO 10x15 ali 13x18 KUPIM. FOTO-APARAT »Stanley« 13x18 s pripadki prodam. — Ponudbe na upravo lista pod: »Fotosport« 1564.

Krajnike - smrekove ali jelove - kupim v vagonih mnoših. — Ponudbe na:

IVO STERGAR - RADOMLJE.

Proda se dinamo firme Ganz, Wien, 120 volt, 60 Amp. 1410 obratov v minuti. — Naslov pove uprava »Slovenca« pod št. 1385.

SALAME kg šunkarice 4 41 Din, kg Braunšviške 4 16 Din razpošiljam od 5 kg naprej po povzetju. Za dobro blago in točno postrežbo se jamči. FR. GOLOB, mesar in prekajevalec, 6 tka-Ljubljana VII

Polenovka NAMOČENA Fran Kham Ljubljana.

Poravnajte naročnino!

Automobilisti!

Vse mnogotere prijatelje majhnih in velikih avtomobilov francoskih znamk vljudo obveščam, da mi je svetovna znamka »REMAULT« Paris, podelila svoje zastopstvo za vso Slovenijo. Vsa vprašanja, informacije in naročila sprejema generalni zastopnik:

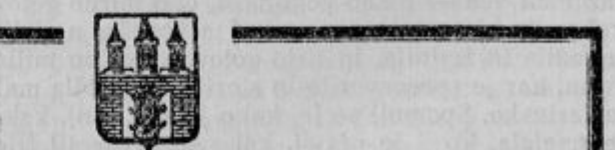
E. MALHAPE LJUBLJANA, Krekov trg št. 10.

LIPTAUER v okuzno izdelanih lesenih sodeh 10 kg brutto za netto za 200 D m franko pošta na ročevalca. Razpošilja Dragica mlekarica Brod n. S.

OSJEŠKA TVORNICI KOŽ

D. D. OSIJEK D. G.

priloga svoje specialne proizvode v priznani najbolj kvaliteti, kakor: Krupone, vratine, potrubine, kapice raztegnjene in nerbovane, gladke črne kravine in pitlinge kakor tudi strojno jermenje v vseh dimenzijah ter z etipsom opremlj. šivalna in vezalna jermena v trpežni izvršitvi. — V slučaju potrebe izvolite se obrniti direktno na gornjo tvorico, ker se brez vprašanja ne stavljajo ponudbe. — Roba se izročuje samo samostalnemu preprodajalcem po stalnih dnevni cenah. — Trovogladi znak je zakonom zavarovan.

POMLADANSKI VELESEJ V PRAGI

22.-29. MARCA 1925

Blago in industrijski izdelki razdeljeni v 22 skupin. Nad 2000 razstavljalcev.

Najugodnejša prilika za nakup svetovnoznanih češko-slovaških proizvodov.

50% znižana vožnja v Češkoslovaški Brezplačen vizum za potne liste

Pojasnila in legitimacije dajeta v Ljubljani:

Češkoslovaški konzulat na Bregu Aloma Company Kongresni trg 3

Potrti globoke žalosti naznanjamo vsem sorodnikom, prijateljem in znancem, da je naša srčno ljubljenka, dobra mati, stara mati, teta, tašča in svakinja, gospa

Antonija Klementsčitsch

v sredo, dne 11. marca po dolgi, mučni bolezni, previdena s tolažili sv. vere, mirno preminula.

Pogreb nepozabne nam pokojnice bo v petek, dne 13. marca ob 4 popoldne iz hiše žalosti, Sv. Petra nasip št. 71, na pokopališču k Sv. Križu.

Venci se hvaležno odklanjajo.

V Ljubljani, dne 11. marca 1925.

Globoko žalujući ostali. Mestni pogrebni zavod v Ljubljani.

Brez posebnega obvestila.